

ФИЛАТЕЛИСТА ФИЛАТЕЛИСТА

САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

БРОЈ 177 ОКТОБАР '78

ФИЛАТЕЛИСТА

FILATELISTA

časopis СФС

Adresa:

**Sremska 6/IV,
pošt. fah 702,
11001 Beograd**

Telefon:

(011)-638-751

Žiro račun kod SDK:
60806-678-11966

Izdavački savet:

Dr Jovan Veličković

predsednik

Dr Dragoslav Đukanović

Miloš Jovanić

Nenad Kilibarda

Stevan Novaković

Dr Jovan Marisavljević

Redakcioni odbor:

**Prim. dr Branislav
Novaković**

Dipl. ing. Moco

Sumbulović

Dipl. ecc. Vojislav

Begović

Imre Vaci

**Jovan Reljin, dipl.
pravnik**

Glavni i odgovorni
urednik:

Reljin Jovan

Urednik i tehnički
urednik:

Vaci Imre

Idejno rešenje korica:

**akad. slikar Dušan
Lučić**

štampa:

**IPP. »Banat« OOUR
»GRAFIKA« - 3514/78**

Borisa Kidriča 54

Kikinda — 2.500 kom.

ZA ČLANOVE SAVEZA FILATELISTA

SRBIJE, ČASOPIS JE BESPLATAN,

ZA OSTALE, PRIMERAK 12,00 DINARA

PRETPLATU NA ČASOPIS MOŽETE

UPLATITI OPŠTOM UPLATNICOM

NA ADRESU:

SAVEZ FILATELISTA SRBIJE

ŽIRO-RACUN 60806-678-11966

SA NAZNAKOM »ZA ČASOPIS«

GODIŠNJA PRETPLATA JE 80,00 DINARA

Izlazi dvomesečno ● Godišnja pretplata za Jugoslaviju 80.— dinara, za inostranstvo 140.— dinara (za avionsku poštu + 10 din. za Evropu i + 30 dinara za ostale zemlje) ● Mali oglasi do 20 reči din. 40.—, svaka dalja reč 1 dinar. ● Uokvireni oglasi:

1/1 strana — 1000.— 1/2 strane — 500.—

1/4 strana — 250.— 1/8 strane — 150.—

1/6 strane — 100.—

* * *

Published bimonthly by Union of Philatelists of Serbia ● Annual subscription US \$ 8.— (for air mail + 1.—\$ Europe, + 3.—\$ other countries) ● Little advertisement: first 20 words US \$ 2.25 each additional word US \$ 0.07 ● Framed advertisement:

1/1 p — \$ 50; 1/2 p — \$ 25; 1/4 — \$ 15;

1/8 p \$ 9; 1/1 p — \$ 6.

Discount 25% for four repetitions, 33% for six repetitions ● We do not accept mint or used samp. IRC accepted at the base: 1 IRC = 0.20 US \$.

Our bank account: 320020-02587, Beobanka — Beograd

Rukopisi se ne vraćaju. Marke poslate radi kliširanja vraćamo u preporučenom pismu ili po dogovoru. Preštampavanje dozvoljeno, uz navođenje izvora i autora, ukoliko drugačije nije navedeno.

Unless otherwise stated, all items may be reprinted, provided that the proper information is given of source and author.

Po mišljenju Republičkog sekretarijata za kulturu SR Srbije br. 413/380-73-02 od 16 maja 1973. godine oslobođen poreza na promet.

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA

ЧАСОПИС САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

ГОДИНА
XXIX
БРОЈ 177

Септембар-Октобар 1978. — Septembar-Oktobar 1978.

ТРИДЕСЕТ ГОДИНА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Душан Главоњић

Ових дана завршавају се широке припреме за радно и свечано обележавање јубилеја Савеза филателиста Србије. Према договору постигнутом у Извршном одбору СФС, формиран је Одбор за обележавање 30-годишњице Савеза, чији ће се централни део одржати у децембру месецу ове године и у идућој години наставити обележавањем 30-годишњице излажења часописа „Филателиста”. Свечаности ће обухватити, пре свега, репрезентативну филателистичку изложбу, издавање пригодног коверта и жига, пригодне серије јубиларних значака, као и одржавање свечане седнице Скупштине Савеза филателиста Србије, на којој ће се сумирати резултати 30-годишњег рада и уручити признања најзаслужнијим друштвима и члановима.

Пре 30-година, тачније 2. августа, 1948. године, 24 филателистичких друштава из градова уже Србије и Војводине, договорила су се о потреби формирања заједничког, републичког филателистичког савеза. Међу оснивачима, поред клубова из Београда и Земунa, као и клубова из Војводине, била су и филателистичка друштва из Ваљева, Лесковца, Ниша, Зајечара и Пожаревца. То значи да је јубилеј Савеза истовремено и јубилеј клубова — оснивача. У тренутку оснивања, Савез је имао 2.249 чланова, од којих је 1.181 члан био из Београда и Земунa. Први Статут Савеза филателиста Србије регистрован је и оверен 20. јуна, 1949. године. Већ тада, изражени су основни циљеви формирања Савеза, садржаја рада и задатака. Развој филателије као друштвено корисне активности, омасовљавање чланства, укључивање ширег круга омладине и пионира, развијање васпитно-образовног аспекта филателије, одржавање филателистичких изложби, издавање пригодних коверата и максимум-карата, као и покретање часописа „Филателиста”, бли су истакнути као најприоритетнији задаци.

Податак да је већ након два месеца, 1. септембра, 1949. године, изашао први број часописа „Филателиста”, најбоље сведочи о ажурности руководства и тадашњег чланства, спремности чланова тек формираног Савеза да и остварују договорене задатке. Са успонима и падовима у овим и другим активностима, Савез је дочекао свој 30-ти рођендан, задржавши ону основну црту из оснивачких дана — спремност да се истраје и одржи, да се развија филателија и самоуправљање у републичкој друштвеној организацији и реализују циљеви њених оснивача.

Филателија у Србији почела се развијати још након издавања прве поштанске марке 1866. године, као и у другим земљама Европе, али обзиром на успорени прелаз земље из феудалних односа, далеко спорије него што је то био случај у другим земљама, па и у оним деловима данашње Југославије, који су били под аустроугарском доминацијом. О томе у својим записима недвосмислено говори доајен наше филателије Евжен Дероко:

... „ У Србији, приликом стварања југословенске државе, 1. децембра, 1918. године, још ништа није било изашло на српскохрватском језику о на-

шим маркама а да и не говоримо о неком приручнику, који би послужио млађим сакупљачима. Ради тога сам покушао и добио једну филателистичку рубрику у дневном београдском листу „Време“, у коме сам укратко описао све поштанске марке Србије од 1866 — 1918. године, што је касније, током 1935-6. године поновљено у наставцима у часопису „Филателиста“, органу Савеза филателиста Југославије и коначно, као посебна брошура.

Ја сам, на жалост, своје прве радове о поштанским маркама Србије, још 1911. године, објавио на немачком језику — прво у часопису „Berliner brifmarkenzeitung“, а затим и посебну свеску 1914. године у издању Philipа Kosackа у Берлину. Ово ради тога, што је у то време владало велико интересовање за српске поштанске марке код трговаца и сакупљача у индустријски развијеним земљама са повећаним бројем градског становништва, нарочито на територији са говорним немачким језиком. У Србији, где је од пољопривреде живело око 85% становништва, једва је ко и мислио на сакупљање поштанских марака, дописница и другог филателистичког материјала, што нас је обавезало да пажљиво и постепено почнемо са пропагандом филателије од градова према насељима..”

Уобичајено је да се приликом прослава и јубилеја говори језиком статистике и упоређивања, колико се и како напредовало, а у првом реду о повећаном броју чланова. Ова бројка би без сумње у филателији била погрешна оријентација, јер сакупљање марака не значи, као 1948. године, и обавезно чланство у Савезу, нити се пак само кроз број чланова огледа активност Савеза. У Савезу је већ 1. маја, 1950. године, било 3.100 редовних чланова, који су се снабдевали са исто толико серија марака и уредно плаћали чланарину. Не треба заборавити да је тада важио принцип кључне марке а да је дистрибуција ишла искључиво преко Савеза и друштава, па је логично да је тада важило правило: колико чланова, толико и сакупљача. Данас је само на подручју Србије ангажовано преко Савеза, друштава и појединачне претплате, преко 25.000 серија свих издања пригодних марака, што је осам пута више у односу на 1950. годину. Приближно је толико и филателиста данас на подручју уже Србије, односно на подручју који покрива Савез.

За ових 30 година, основана су филателистичка друштва у још 26 градова у СР Србији. Укупан развој земље, самоуправљања, друштвено-економског и политичког система, а посебно активност Социјалистичког савеза стварали су оптималне услове за друштвено организовање филателиста и стално повећавање интересовања за филателију. Томе је, на свој начин, доприносио и рад касније формираног, Савеза филателиста Југославије. Почетком 1961. године, у оквиру Савеза филателиста Србије, филателистичка друштва из Војводине формирају свој покрајински савез. Од ове године, Савез филателиста Војводине делује као потпуно самостална филателистичка организација.

Савез и његова друштва, организовали су 137 веома запажених и успешних изложби и смотри марака, међу којима и прву послератну југословенску изложбу ЈУФИЗ I, међународну изложбу „Балканфила VI” и четири обимне републичке изложбе. Нема скоро ни једне међународне изложбе, на којој наши чланови нису учествовали као излагачи и освајали стотине највиших признања. У договору са београдском телевизијом и ЗЛПТТ, Савез је припремио десетак квиз емесија, које су поред наших марака, приказали рад и активности свих републичких и покрајинског Савеза филателиста Војводине.

Часопис „Филателиста” изашао је у 177 бројева, у 550.000 примерака, на 16.500.000 страна.

Сви резултати у раду Савеза филателиста Србије уколико су већи и значајнији, што никада нису били дело једног или двојице, већ активне и добро одабране екипе друштвених радника. За 30-година, Савез је бирао осам председника, што истовремено говори и о поштовању принципа изменљивости али и о поверењу чланства у своја руководства. Мада се радило заједнички, колективно, јер ниједна акција у Савезу није по својој природи ни могла бити резултат рада појединаца, ипак, у овој прилици, треба поменути имена свих осам досадашњих председника. То су били: инг. Александар Петровић, Драгољуб Раичевић, инг. Жива Борђевић, Боривоје Мрђа, инг. Брана Барјактаревић, генерал ЈНА, др Давор Соколић, Душан Главоњић, пуковник ЈНА и данас, др Јован Марисављевић. Савез је одувек био кадровски отворена организација за све друштвено активне чланове. За чланове Извршног одбора, Надзорног одбора, Суда части, Издавачког савета и Редакције часописа „Филателиста”, биран је широк круг активиста из свих друштава и клубова који чине Савез. У последњим изборима, доследно је примењен делегатски систем.

Од оснивања, Савез користи просторије на IV спрату у Сремској улици бр. 6, где су, током ових година уз посебне напоре, обезбеђени потребни услови за свакодневни рад Савеза и најнепосреднију координацију између друштава у оквиру Савеза, али и шире. Савез филателиста Србије је био и савез-домаћин ранијем Савезу филателиста Југославије, данашњем Удружењу филателистичких Савеза Југославије у протеклом мандату, ту се одржавају састанци једног броја републичких друштвених организација који, заједно са СФС чине заједничку делегацију и имају свог делегата у Конференцији ССРН Србије, итд.

Међу доста заслужних и посебно ангажованих активиста, сигурно је било више или мање, стално и повремено, посебно истакнутих, који су и без прозивке познати. Но, и поред тога, дужни смо да се посебно сетимо и истакнемо нашег првог председника и првог главног и одговорног уредника часописа „Филателиста”, пок. инг. Александра Петровића и да подсетимо на унутрашњу и међународну афирмацију наше друштвене филателије, за коју сигурно највећа заслуга припада првом почасном члану нашег Савеза инг. Мирку Вернеру.

Савез филателиста Србије и његови клубови и друштва, од првог дана оснивања, уживали су пуну моралну, материјалну и политичку подршку ЗЛПТТ, друштвено-политичких организација и заједница, посебно ССРН Србије и скупштине града Београда, као и општина у седишту наших друштава, што ће, верујемо, бити и у будуће.

НОВИ КАТАЛОГ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ МАРАКА

Војислав Беговић

Каталози поштанских марака који се појављују сваке године у јесен, побуђују велико интересовање међу филателистима и практично, отварају нову филателистичку сезону. Појава овогодишњег каталога у издању Бироа за поштанске марке ЗЛПТТ, повод је да се нешто више каже о ценама марака уопште. Уобичајено је већ да нове цене у домаћем каталогу изазивају различите коментаре. Они који су прижељкивали да се „нешто догоди” и због тога неким издањима давали приоритет у свом снабдевању, мораће да се помире са стварношћу. Цене наших марака, у односу на цене ранијих, нарочито страних каталога, показују мирније кретање, што би дугорочно гледано, могао бити показатељ стабилизације. То ће свакако добро доћи највећем броју скупљача југословенских марака, југословенским филателистима пре свега.

Састављачи сваког каталога настоје да објављене цене марака одговарају реалној понуди и потражњи на одређеном тржишту. Високе цене свакако ограничавају продају и стварају отпор скупљача од одређеног филателистичког подручја. Сувише ниске цене опет, производе сличне последице, што подједнако не одговара ни скупљачима, нити препродавцима, а најмање издавачима марака. Може се закључити да ће највећи ауторитет и практичну употребу имати онај каталог чије су цене најближе просечним тржишним ценама. У том смислу, за разлику од прошле године, са више реалног слуха за тржиште и тржишне цене, објављиване су и нове котације у европским каталозима, пре свега у Михелу, који је у свом прошлогодишњем издању, у односу на југословенске марке ризиковао свој углед.

Једно, рекли бисмо класично питање заокупља многе, посебно млађе филателисте. Како је могуће да марка која је издата пре педесет и више година и штампана за савремене појмове у релативно малом тиражу, данас каталошки вреди исто колико и издање од пре неколико година у знатно већем тиражу. Једном смо покушали да направимо процену броја комплетних збирки марака нашег подручја која се налазе у рукама појединаца. Констатовали смо да је тај број знатно мањи од најмањег тиража у нас издате серије. Приметно је да се филателисти код попуњавања својих збирки теже одлучују „да иду сувише назад” јер такав корак подразумева и прилична материјална улагања. Тако долазимо до закључка да на изглед мали тираж (што би требало да значи и ретки примерци) у ствари то нису, јер је тражња за тим издањима подмирена. Уколико и има нових под-

стицаја за значајнија улагања, они долазе неочекивано и као последица онога што се догађа пре свега са издањима новијег датума. Објаснићемо то. Све је раширенија појава да филателисти код одређених новитета стварају „вишкове”. Они очекују да ће продајом својих „коњуктурних вишкова” убрзо доћи до средстава за набавку кључних, дакле скупљих и старијих издања. Било је у последње време доста таквих примера који су, изгледа, укупно гледано, ипак произвели супротне ефекте. Дobar пример је доплата марка у корист Црвеног крста, коју Каталог ЗЈПТТ није евидентирао. Десет шалтерских табака ове марке, имало је на београдском филателистичком тржишту, до скоро, цену колико и авионска марка из 1953. године. Чини нам се да је овде трговачки интерес превидео да се тиме иде ка обезвређивању марака одређеног подручја. Цела ова конструкција углавном је позната филателистима у СР Србији, па и шире, у земљи и иностранству.

У којој мери је одређени каталог састављен „на руку” трговцу, издавачу, а колико самим скупљачима, филателистима? У сваком случају, елементарни критеријуми филателије морали би се више поштовати, без обзира на периодичне појаве неусаглашености интереса сваког од њих.

Уколико су нето цене у једном каталогу утврђене на вишем нивоу (у односу на просечне цене), и цене откупа, природно, помераће се на више, што у суштини не производи никакве ефекте код трговца, с обзиром да његова зарада (разлика у цени) остаје апсолутно непромењена. Слично је са постављањем цена на нижем нивоу (у односу на просечне цене). Према томе, ни превисоке нити прениске котације не постижу жељене ефекте, ни на једној страни. Отуда, сваки каталог треба прихватити пре свега као оријентацију, са свим разумљивим одступањима, карактеристичним за услове тржишта које он покрива.

Постоји мишљење да онај материјал који нема у залихама, или га нема у довољној количини, трговачки каталог котира нижим ценама у циљу организовања што повољнијег и бржег откупа. Ово се може схватити као краткорочна мера која није одржива у условима развијеног тржишта. Чињеница да је дати каталог котирао одређени материјал по неочекивано високим или ниским ценама, сама по себи није довољна да наступе одређени поремећаји на тржишту марака. Пре би се могло рећи да ли за одређеним материјалом постоји изражена тражња на тржишту или не. Иначе, ако није тако, сасвим је неважно шта ће стајати у каталогу, јер то више неће никога интересовати. У том смислу и треба третирати покушаје приватних каталогизација.

Мишљења смо да покушај обезвређивања наших марака, који је био присутан на неким страним тржиштима и у неким страним каталозима, није имао успеха, јер није био одраз стварних прилика на тржишту наших марака. С друге стране, нереални су сензационални скокови неких наших издања (туристички мотиви на редовним маркама), који настају као последица манипулација појединих трговаца у Италији и сл.

Стога, нови Каталог Бироа за поштанске марке ЗЈПТТ треба прихватити као резултат напора да се што реалније искаже интерес ЗЈПТТ као издавача и главног продавца наше марке, да се изразе сви услови југословенског, још увек недовољно развијеног филателистичког тржишта, али и да се обезбеди дугорочнији тренд интересовања за нашу марку, и њеног вредновања код нас и у иностранству.

Od Saveznog zavoda za međunarodnu naučnu, prosvetno-kulturnu i tehničku saradnju, prispelo je pismo sledeće sadržine:

»Federacija filatelista Kube nam se obratila dopisom u kome je izrazila želju da uspostavi saradnju sa našom filatelističkom organizacijom. Obraćamo vam se sa molbom da podržite ovu inicijativu i predlažemo da se direktno obratite kubanskoj filatelističkoj organizaciji, čiju ćete adresu naći u knjižicama koje vam dostavljamo u prilogu a koje izdaje pomenuta organizacija.«

Adresa je: FILATELIA CUBANA, organo oficial de la federacion filatelica cubana, Apartado 2222, La Habana 2, CUBA.

JUGOSLOVENSKE MARKE U MIHELOVIM KATALOZIMA

Miodrag Vuković

Pre izvesnog vremena postupno su se pojavili Mihelovi katalozi za sezonu 1978/79, i to katalog Evrope, Nemačke i specijalni katalozi Nemačke, Austrije i Lihtenštajna i Švajcarske. Kao posebna brošura izdat je i katalog maraka na temu CEPT i OUN.

Katalog maraka evropskih zemalja i ove godine je izašao u dve knjige, pri čemu su u prvom tomu na oko 1800 stranica sa 20.000 ilustracija i 115.000 cena obrađene marke zemalja-članica CEPT. Ovakav obim kataloga usloviće, verovatno, da u skoroj budućnosti prvi tom bude podeljen na dve knjige. Cena prvog dela iznosi 39,80 maraka. Drugi deo obrađuje marke zemalja koje nisu članice CEPT, ima oko 1150 strana sa 13.000 ilustracija i 75.000 cena i košta 29,80 DM. Konačno, katalog CEPT/UNO, obuhvata sva izdanja maraka Evropa-CEPT sa pretečama, sva (i njujorška i ženevska) izdanja OUN, službene marke Evropskog saveta, kao i razna druga izdanja koja spadaju u temu »Evropa« (cena 9,80 DM).

Standardni katalog nemačkog područja i ove godine donosi slike maraka u njihovim originalnim bojama, ima oko 520 stranica sa 5500 ilustracija, 33000 cena i košta 11,80 DM. Specijalni katalog Nemačke daleko je obimniji i isto područje razrađuje na oko 1200 stranica.

Specijalni katalog Austrije, koji je prvi put izdat prošle godine, ima oko 200 strana sa 1500 ilustracija i 10000 cena, a košta 16 DM. U odnosu na prethodno izdanje novogodišnji specijalni katalog Austrije poboljšan je utoliko što je dopunjen obradom maraka Bosne i Hercegovine.

Konačno, ove godine se prvi put pojavio i specijalni katalog Švajcarske i Lihtenštajna u Mehilovom izdanju, čime je zaokružen plan da ova renomirana kuća izda specijalne kataloge maraka svih zemalja u kojima se govori nemačkim jezikom. Katalog ima 224 strane sa 2000 ilustracija i 18000 cena, a košta 16 DM.

Za naše filateliste svakako je od najvećeg interesa obrada jugoslovenskih maraka, koje su u Mihelovom katalogu date u tomovima za Evropu (I knjiga), Nemačku i Austriju.

U stručnom pogledu promena kod većine naših maraka nema, izuzev što su kod pojedinih okupacionih i poratnih izdanja unete neke tipične greške i specijaliteti koji ranije nisu bili registrovani. Izuzetak je samo tzv. NDH, kod koje su izvršene bitne izmene podataka o puštanju i povlačenju iz tečaja, tiražima, načinima štampe i specijalitetima. (Interesantno je napomenuti da su ove ispravke, urađene po službenim dokumentima, bile dostavljene redakciji Kataloga Biroa još pre sedam godina, ali da ih ona do danas nije uvrstila u naš nacionalni katalog.)

U pogledu cena, jugoslovenske marke pokazuju znatnu stabilnost ove godine. Posle velikog prošlogodišnjeg pada, marke izdanja 1944—78 uglavnom ne pokazuju bitne promene. Kod većine su cene ostale iste ili se povećale u granicama od 5—10%, nešto su ređe one čija je cena skočila 10—20%, a samo izuzetno povišenje prelazi ovu granicu. Kada se ima u vidu da su ta povišenja sprovedena većim delom kod »sitnijih« maraka, i da, ostavljajući na stranu procenatne iznose najčešće 0,05 DM do 0,25 DM, jasno je da se zapravo radi o nekim manjim korekcijama. Kao interesantniji slučajevi izdvajaju se samo:

— I kongres PTT iz 1946 (+35%)

— Blokovi železnice (+25%)

II kongres gluvih iz 1955 (60%)

— Dečija nedelja iz 1962 (70%)

— Brodovi, 1969 (+40%)

— Radost Evrope, 1974 (+30%)

Od FDC porast cene zabeležio je praktično samo koverat sa Ustavom u paru (+50%).

No nekoliko maraka je nastavilo da gubi na ceni, i to:

— Istra (—40%)

— Turizam od 1,20 din, bez fosfora (—85%, sa 22 na 3 DM).

Što se tiče pokrajinskih izdanja i maraka Kraljevine Jugoslavije, ako se zanemare neki manji padovi cena za falcovane prigodne marke posle 1935, tu praktično nema promena. Jedini izuzetak je pretisak na bosanskim markama za invalide iz 1918. Marka br. 19 pala je za 50% (sa 400 na 200), a sa ćirilicnim umesto

latiničnog pretiska i više, sa 800 na 300 DM. Marka br. 20 zabeležila je još veći pad, sa 400 na svega 75DM. Najveći pad cena ipak su zabeležile marke br. 21 i 22 sa izmenjenim pretiscima, koje su sa ranijih 300 pale na svega 30 DM po komadu.

Kada je već reč o zajedničkim izdanjima, da napomenem još to da ni Mihel ne registruje prošlogodišnje izdanje u korist Crvenog krsta.

Kod maraka Srbije, jedino su grbuše zabeležile porast vrednosti, i to najviše marke Kat. Biro br. 1 (sa 600 na 1000 DM), 2 (sa 400 na 800 DM) i 2a (sa 1600 na 2000 DM). Od maraka Crne Gore samo su vrednosti od 15 i 25 novčića I šampanja dobila na ceni, dok su ostala izdanja ostala na starom nivou. Stvari slično stoje i sa Rijekom, VUJA—STT i Bosnom. Što se tiče okupacionih izdanja 1941—45, ona su po pravilu skočila između 10% i 20%, izuzev izdanja za Makedoniju koje je dobilo 30% na ceni. Marke tzv. NDH jedine beleže nešto veći porast. Neki detaljniji pregled teško je dati jer se promene kreću između 10% i 100%, ali se uopšteno može kazati da su najčešća povišenja oko 30—40%, i da su kod ranijih izdanja (do 1943) po pravilu viša nego kod kasnijih.

DR P. A. KOH: MEĐUNARODNI KUPONI ZA ODGOVOR JUGOSLOVENSКИH ZEMALJA

Miodrag Vuković

Sakupljanje međunarodnih kupona za odgovor u Jugoslaviji gotovo i da nema pristalica, ali se u svetu oni skupljaju još od pre drugog svetskog rata i sve više sakupljača poštanskih celina počinje da ih stavlja u svoje zbirke. U Americi, Engleskoj, Francuskoj i Nemačkoj izlazili su, i još izlaze, časopisi koji se bave ovom problematikom, bilo isključivo, bilo uz obradu drugih područja filatelije.

Nedavno je, u izdanju nemačkog društva sakupljača međunarodnih kupona za odgovor, izašla brošura u kojoj su obrađeni kuponi Jugoslavije i jugoslovenskih zemalja. Njen autor, koji je već izradio ili učestvovao pri izradi nekoliko prethodnih sličnih monografija, pristupio je veoma ozbiljno poslu i, uz pomoć nekolicine saradnika, dao veoma lep i detaljan pregled svih međunarodnih kupona za odgovor koji su korišćeni na području naše zemlje. Svaki kupon je prikazan, sa jedne ili obe strane, i propraćen detaljnim opisom što čitaocu znatno pomaže u snalaženju u ovoj, nama gotovo nepoznatoj, materiji jugoslovenske filatelije. Pored toga, knjiga ima i dve pregledne geografske karte Jugoslavije, na kojima su predstavljena sva područja naše zemlje, sa detaljnim objašnjenjima o poštanskoj istoriji i vrednosnicama svakog pojedinog područja.

Mada je kod nas broj sakupljača ovog područja jugoslovenske filatelije praktično zanemarljiv, dobro je što se jedna ovakva studija pojavila i jedino možemo da žalimo što se opet ponavlja stara priča: naše poštanske vrednosnice i poštansku istoriju, po pravilu, prvi obrađuju i istražuju stranci, ili se bar studije o njima prvo objavljuju van naše zemlje.

Kao stalni pretplatnik »Filateliste«, želim da dopunim listu prigodnih žigova koju ste objavili u prošlom broju časopisa, sa nekoliko žigova koji su bili u upotrebi na pošti u Dubrovniku.

21. IV 1978. — *Pete sportske igre aerodroma Jugoslavije u Dubrovniku*

24. — 28. V 1978. — *XIII Republičke igre radnika Službe društvenog knjigovodstva SR Hrvatske u Dubrovniku*

25. IX 1978. — *XIX Međunarodni kongres medicine rada u Dubrovniku*

2 — 8. X 1978. — *XXIX Međunarodni kongres IAF u Dubrovniku*

Josip Kovačević, sekretar Filatelističkog kluba, Dubrovnik, Put Maršala Tita 82.

НЕШТО О ИЗДАЊУ ЗА МАКЕДОНИЈУ 1944. ГОДИНЕ

Петрашин Никитовић

Вермахт, ни када је био већ близу његов потпуни слом, није пропустио да „образује” још једну „државу”. При повлачењу из Грчке, немачке трупе су у Скопљу „прогласиле Македонију”, а на њеном челу се обрео некакав „комитет” и без државе и без власти. Он је по налогу немачких окупатора „сдлучио” да изда серију марака, али како је било мало времена, уосталом као и другде, да се направе нове марке, узете су неке вредности из серија бугарских марака „пољопривредна пропаганда” и „радост и снага” и припремљене за прештампавање.

Одлуком од 10. октобра 1944. године, те марке су прештампане троредним текстом: Македонија, 8. IX 1944. и знаком нове вредности.

Прештампано је укупно осам вредности и то:

1. 1 лев на 10 стотинки, наранџастоцрвена, 146.000,
2. 3 лева на 15 стотинки, плава, 158.000,
3. 6 лева на 10 стотинки, плава, 105.000,
4. 9 лева на 15 стотинки, црнозелена
5. 9 лева на 15 стотинки, маслинастоцрна заједно 129.000
6. 15 лева на 4 лева, црносмеђа, 25.000
7. 20 лева на 7 лева, плава, 25.000 и
8. 30 лева на 14 лева, смеђа, 25.000

Но, у току штампања појавио се један број макулатура, тако да су могле бити формиране само 24.684 комплетне серије.

Прештампавање је извршено у приватној штампарији, ручним слогом и то у три типа претиска.

Једним типом знакова прештампане су вредности 1 лев на 10 стотинки и 3 лева на 15 стотинки; другим типом вредности 6 лева на 10 стотинки, 9 лева на 15 стотинки (обе вредности) и 20 лева на 7 лева, док се трећи тип јавља на вредностима од 15 лева на 4 лева и 30 лева на 14 лева.

Прештампа је извршена плавом бојом на вредности 1 лев на 10 стотинки и 30 лева на 14 лева, а остале вредности прештампане су црвеном бојом.

На рубовима са стране или на доњем рубу табака, поред одредбе о штампању основних марака, штампана је и одредба о прештампавању.

С обзиром да је прештампавање извршено ручно, није необично што је дошло до бројних случајних и типичних одступања. А ни ово издање, као и сва окупациона, није без намерно прављених специјалитета.

Навешћу све три групе одступања на основу материјала који ми је био доступан, не претендујући да је овим пописом све обухваћено.

А. Случајна одступања

Код вредности 1 лев на 10 стотинки и 3 лева на 15 стотинки често, уместо 1944. стоји 1914, 1941, а познати су примерци и са 1911.

Иза 8 у датуму код свих вредности, недостаје тачка а иста особина се јавља и кад је реч о IX, у датуму.

Отворена бројка 4 појављује се у 1944 (прва 4) на вредност 15 лева на 4 лева.

Код вредности 15 лева на 4 лева и 30 лева на 14 лева, јављају се два типа бројке IX.

Арапско 1 уместо римског I стоји у датуму IX.

Има примерака, ретко, са обрнутом тројком код вредности 3 лева на 15 стотинки.

Постоје марке без претиска у пару код вредности под бројевима 1 и 2. Са обрнутим претиском позната је вредност 3 лева на 15 стотинки. Та вредност постоји и са дуплим претиском.

Све вредности, осим под бројем 1 и 2, постоје без тачке иза ЛВ.

Примерци са лепим пробојним тиском јављају се код вредности 20 лева на 7 лева.

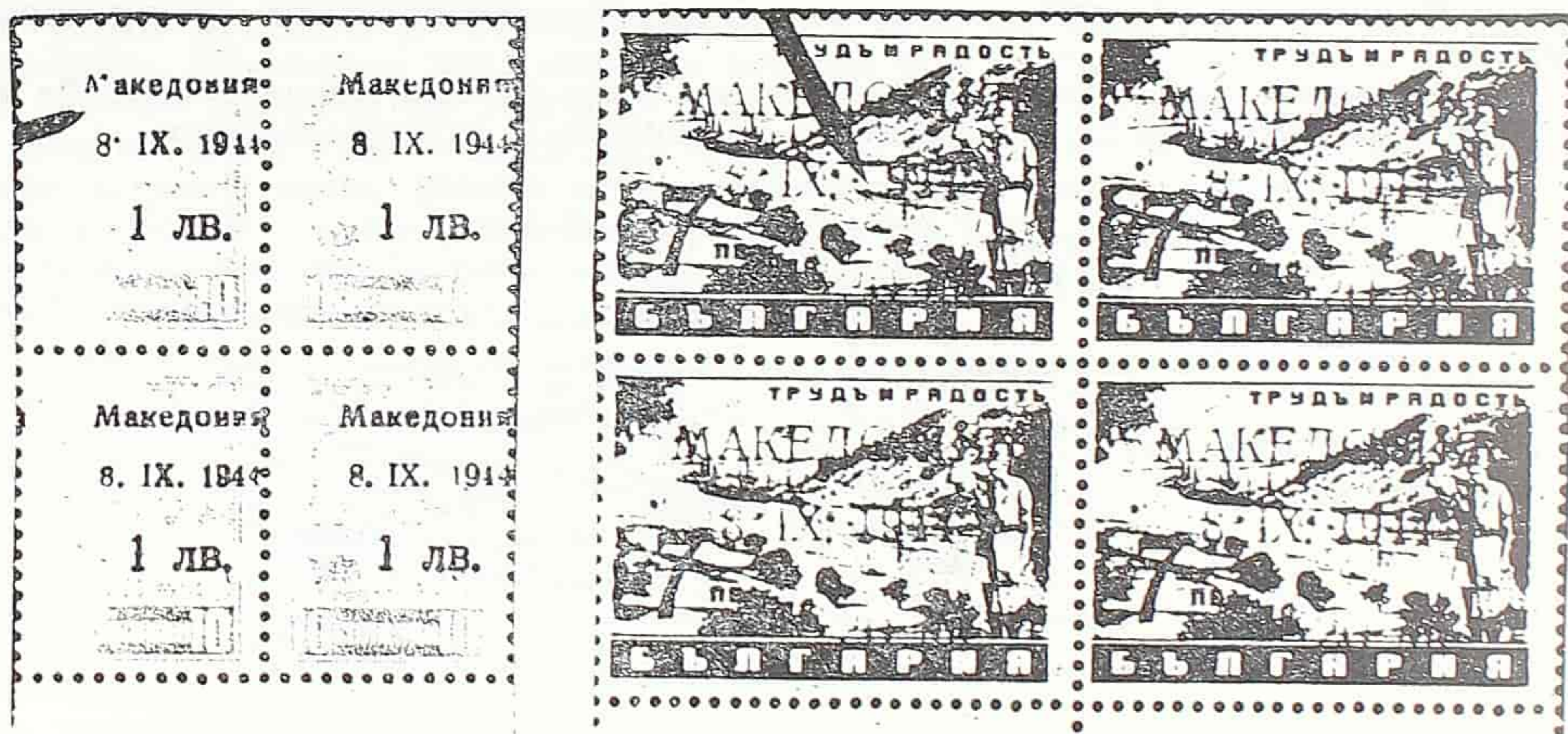
Има доста померених претисака код свих вредности, а исто тако и мањих или већих оштећења појединих знакова.

Б. Типична одступања

Ове врсте одступања има веома интересантних, а она су и бројна. Ево неколико од њих.

6 место 9 појављује се на обе вредности од 9 лева на 15 стотинки. (34. марка у табаку у делу штампања).

Уместо 1944. стоји 944 на вредностима 6 лева на 10 стотинки, на обе вредности од 9 лева на 15 стотинки и од 20 лева на 7 лева. То је 84 марка у табаку.

Обрнути претисак на вредности 30 лева на 14 лева. (17. марака у табаку). Зарез место тачке иза бројке 8 у датуму, постоји код вредности 15 лева на 4 лева.

Тачка иза 8 у датуму је горе, а знак м у речи Македонија оштећен код вредности од 1 лев на 10 стотинки и 3 лева на 15 стотинки. (87. марка у табаку).

Бројка 9 без завијутка појављује се једанпут у табаку (44 марка) на вредностима од 6 лева на 10 стотинки, на обе вредности од 9 лева на 15 стотинки и од 20 лева на 7 лева.

Повећан размак између д и о у речи Македонија постоји само код вредности 30 лева на 14 лева.

Уместо А стоји Я код вредности под бројем 8.

Ц. Намерна одступања

На вредности од 6 лева на 10 стотинки, црвени претисак је препрашен златном бронзом (златни претисак). И на овој вредности појављују се сва она одступања која су карактеристична и за редовну марку.

Познат је и црни, уместо црвеног претиска на марки од 3 лева на 15 стотинки.

Поделу комплетних серија извршио је „комитет“ тако да је лавовски део овога издања (8.000 серија) припао немачким окупационим властима. 500 серија је дато Међународном бироу у Берну, а остатак је „подељен“ поштама и Филателистичком друштву у Скопљу.

Ваља напоменути да је један број серија налепљен на службене коверте банке у Скопљу и жигосан.

— Пощенски марки „Стопанска пропаганда“ по 10 стот. —
Државна печатница 13. VIII. 1940 год. — Писмо № 20232 отъ 10. VIII. 1940 год. —
Порџа № 4425 отъ Серия 1—1940 год.

Препечатани въ печатница Крайничанецъ А. Д. — Скопие,
съгласно решението на Комитета, протоколъ № 2 отъ 10 окт. 1944.

NOVITETI I PRVA ISTRAŽIVANJA

Vojislav Begović

U poslednjih nekoliko meseci izašle su dve nove marke, odnosno na dve vrednosti ranijih redovnih izdanja sa turističkim motivima, otisnute su nove cene, u okviru novih poštanskih tarifa za unutrašnji i međunarodni poštanski saobraćaj. Redovno pomoćno izdanje čini najpre, marka, kat. broj 1544 (Ohrid tamnozeleno, 1. —dinar) sa pretiskom nove vrednosti od 2. —dinara, u smeđoj boji. Potom, marka, kat. broj 1477 (Hvar, bronzanozeleno 2,10. —dinara) sa pretiskom nove vrednosti od 3,40.— dinara, u smeđoj boji.

Već smo navikli da kod pretiskivanja redovnih izdanja maraka nailazimo na najrazličitije zanimljivosti. Ovoga puta kod marke Katalog br. 1544 toga je i previše.

Pomenimo među svim tim specifičnostima samo ponešto od onoga što nije regularno:

- pomeranje pretiska ulevo, udesno, iznad i ispod oznake frankature osnovne marke. Kod nekih tabaka ta pomeranja su toliko drastična da je frankatura osnovne marke 1,00 ostala neprecrtana ili je pretisak »pobegao« sasvim ulevo preko bele margine marke.

Kako je pretiskivanje podešeno prema dobro centriranom tabaku, to su se kod svih tabaka kod kojih to nije bio slučaj, pojavila navedena ili slična odstupanja.

Ono što ipak može biti najinteresantnije u moru ovih varijeteta je izostavljeni zarez u frankaturi 2,00 dinara kod 95-te marke u tabaku. Ova greška uočena je samo na jednom delu tiraža i to na tabacima koji su blago zasečeni u donjem uglu. Dok je pretisak kod ovih tabaka jasan i gotovo besprekoran, kod drugih (što je daleko masovnije) mogu se uočiti mnoga oštećenja u pretisku što je svakako posledica ostatka sićušnih strugotina posle zupčanja na pojedinim tabacima. Kao posledicu toga imamo brojku 0 kao slovo U i sl.

Zaključujući ovu informaciju, da kažemo i to, da se prema tipu pretiska jasno izdvajaju dva: tanji (jasniji) i deblji. Inače, kod ovoga izdanja prisutne su i sve nijanse boja kao i kod osnovne marke. Papir je običan a guma bez sjaja.

NOVO ŠTAMPANJE REDOVNE MARKE, KAT. BR. 1424

Marka Katalog br. 1424 sa gumom bez sjaja i u plavo-ljubičastoj boji, štampana je u ofset tehnici.

Poznato je da se ova marka pojavila sa gumom bez sjaja još 1976. godine. Domaći katalog nije registrovao ni to, a ni novo izdanje, iako je promenjena i boja i vrsta štampe. Mada se čini da u nekim katalogima, koji su to ipak učinili, nije najtačnije navedena njena boja (pominje se ljubičasto-plava, (blauviolett, Michel, Farbenfürer), dok bi približnija bila crno-ljubičasta). S obzirom da se radi o drugom i različitom štampanju, promenjenom papiru i boji u odnosu na izdanje iz 1974. godine, bilo bi opravdano njeno katalogiziranje. Ovo, novo izdanje, pojavljuje se sa belom i žutom gumom.

Takođe, zabeležena je i pojava novog izdanja marke kat. br. 1425, iste serije od 10.— dinara. Unekoliko je promenjena boja, guma je ostala ista, bela, a štampana je, za razliku od prvog izdanja, u ofset tehnici.

OBAVEŠTENJE

Odbor za svečano i radno obeležavanje 30-godišnjeg jubileja Saveza filatelista Srbije, poziva sva filatelistička društva i klubove, kao i pojedince—članove SFS, da svojim učešćem na izložbi i u drugim manifestacijama, zajednički doprinesu ovim svečanim aktivnostima. Očekuje se da će filatelistička društva i klubovi na ovoj izložbi prikazati svoju izdavačku aktivnost i na odgovarajući način, učešćem na svečanoj sednici Skupštine, davanjem priloga za naredni svečani broj časopisa i drugačije, prikazati u ovom svečanom trenutku najveći deo svoje uspešne dugogodišnje aktivnosti. Priloge za izložbu i za časopis neophodno je dostaviti Savezu najkasnije do 1. decembra 1978. godine. Takođe, i predloge za dodelu jubilarnih priznanja Saveza filatelista Srbije društvima, klubovima i pojedincima. Program proslave je predložen sa ovim sadržajem:

16. decembra u 16,30 časova — svečana sednica delegatske Skupštine SFS (referat, diskusija i dodela priznanja).

16. decembra u 18,00 časova — svečano otvaranje Filatelističke izložbe »30 godina SFS«. Izložba će biti otvorena do 23. decembra. Na izložbi će se moći nabaviti prigodan koverat sa prigodnim žigom, kao i serija jubilarnih značaka SFS.

Istovremeno, saznaje se da će i radna sednica Izvršnog odbora UFSJ biti sazvana za 16. XII u Beogradu, te se očekuje da će učesnici ovog sastanka svojim prisustvom uveličati svečanosti Saveza filatelista Srbije.

AMBULANTNE POŠTE U SRBIJI

Vojin Višacki

Primena točka u kopnenom saobraćaju smatra se kao revolucionarni poduhvat, a pronalazak vodene pare i njena primena kao epohalni preobražaj u razvoju saobraćaja. Pronalazak vodene pare ubrzao je razvoj železničkog saobraćaja, pošto se prešlo na građenje železnice sa parnom vučom. Do tada građene su samo železnice za industrijsku upotrebu s konjskom vučom. U Austriji je železnica s konjskom vučom upotrebljavana od 1827. do 1836. godine na deset linija železnice »Carice Elizabete«, a u Ugarskoj od 1840. do 1846. godine na sedam linija »Prve ugarske železnice«. U Engleskoj je 1825. godine sagrađena prva železnica za putnički saobraćaj sa parnom lokomotivom koju je pronašao i konstruisao Džordž Stifenson. Francuzi su sagrađili prvu železnicu sa parnom vučom 1832, a brzo zatim ovakve železnice grade Austrija i Rusija 1838, a u Americi 1829. godine.

Mala Kneževina Srbija počela je još 1851. godine da proučava ovo aktuelno, železničko pitanje.

Državni savet je na svojoj sednici 12. X 1855. godine rešio, da se traži od velikih sila da one predlože Porti, kako bi dozvolili Srbiji da ona sama pravi ugovore i da daje koncepcije za građenje železnice kroz Srbiju. Kasnije, 22. X 1871. godine izneto je pred Skupštinu i pitanje o železnicama, pa je Skupština u načelu i prihvatila da se one počnu graditi u Srbiji.

Građenje železnica kroz Srbiju prvi put je ozakonjeno u Narodnoj skupštini ukazom od 12. III 1875. godine. (1) Na osnovu ovlašćenja, vlada je prvi put počela da radi na definitivnom projektu srpske državne železnice 1875. godine. Na osnovu ovoga doneto je rešenje o građenju železnice od Beograda do Aleksinca.

Berlinski ugovor od 26. VI 1878. godine stavio je Srbiji u dužnost da sagradi železnicu za tri godine. Prema tome, Srbija je dobila obaveze da sagradi železnicu i da njom poveže istok i zapad, odnosno da se vežu otomanske železnice sa austro-ugarskim kod Beograda.

Na osnovu Berlinske konvencije Srbija je morala da zaključi u određenom roku bečku konvenciju sa Austro-Ugarskom o građenju naše železnice. Ova konvencija od 28. III 1880. godine, obavezala je Srbiju da bez odlaganja počne sa građenjem 15. VI 1880, a da je završi u roku od tri godine. Ova je konvencija primljena u Narodnoj skupštini, koja je zbog ovoga sazvana vanredno u Kragujevcu 11. V 1880, ali je Ristićeva liberalna vlada pala jer je oštro kritikovana zbog ove konvencije. U oktobru iste godine obrazovana je nova vlada, pa je njoj pao u deo izvršenje obaveza od primljenih i zaključenih konvencija prethodne vlade. Nova vlada se obavezala da podnese Skupštini na odobrenje ugovore koje su 22. I 1881. godine potpisali sa zastupnikom društva Generalne Unije iz Pariza o nabavci novca za srpsku železnicu kao i za građenje i eksploataciju ove železnice. Prema opštoj konvenciji za postrojenje prve srpske državne železnice od 22. I 1881. godine postavljeni su tehnički uslovi za građenje od Beograda preko Niša i Vranja do srpsko-turske granice. Juna 1881. godine počeli su zemljani radovi na ovoj pruzi, a 21. VI iste godine održana je svečanost kojoj je prisustvovao M. Obrenović pa se ovaj dan može smatrati kao početak građenja železnica u Srbiji. (2)

GRAĐENJE PRUGA NA AMBULANTNIM LINIJAMA

Bečka konvencija obavezala je Srbiju da što pre počne sa izgradnjom svoje železnice. Na teritoriji današnje Jugoslavije već su bile izgrađene železničke pruge. U Sloveniji predata je saobraćaju 2. VI 1846. pruga Šentilj-Celje, najstarija pruga u Jugoslaviji, kao deo pruge Beč-Trst, a u Hrvatskoj predate su saobraćaju 1. X 1862. pruga Sutla—Zagreb—Sisak i 1. VI 1865. pruga Zagreb—Karlovac; u Banatu otvoren je 1. XI 1856. saobraćaj na pruzi Jam—Jasenovo—Vračev Gaj kao deo pruge Oravica—Bazijaš; u Bosni na pruzi Zenica—Sarajevo 5. X 1882. prošao je prvi voz. (3) Na jugu gradile su i koristile privatne kompanije za potrebe turske imperije. Tako je pruga Solun—Skoplje puštena u saobraćaj 9. VIII 1873. godine kao deo predviđene pruge Beč—Solun koji je trebalo da zaobiđe Srbiju i da prolazi kroz Bosnu. Srbija je otvaranjem železničkog saobraćaja doprinela da se ubrza prenos poštanskih pošiljaka između zapada i istoka. Takođe, na osnovu čl. 10 berlinskog ugovora predviđeni su i ugovori učtvero između Austro-Ugarske, Srbije, Bugarske i Turske da bi se osigurale železničke veze kod Beograda,

Ristovca i Caribroda. Ovo sve u interesu putničkog, robnog i poštanskog saobraćaja. Međunarodnim obavezama i sopstvenom potrebom Srbija počinje da gradi svoju prvu prugu od Beograda do Niša kasnije sa produžetkom do Vranja. Prema knjizi P. Milenkovića »istorija građenja železnica« izneću kratak prikaz, ali samo na onim prugama na kojima su ustanovljavane ambulante pošte. Ambulante pošte ustrojene su na sledećim linijama:

1. Beograd—Niš—Vranje. Sredinom juna 1881. godine započeti su zemljani radovi na ovoj pruzi, a 21. juna iste godine održana je svečanost u prisustvu Milana Obrenovića povodom početka radova pa se taj dan uzima kao početak građenja železnica u Srbiji. Prvo je građen deo pruge Beograd—Niš, a svečano otvaranje izvršeno je 23. VIII 1884. godine u 8 časova ujutru. Drugi deo pruge od Niša do Vranja nastavljen je da se gradi u proleće 1886. godine. Na ovom delu pruge saobraćaj je otvoren 1. IX 1886. godine. (4)

2. Smederevo—Velika Plana. Da bi olakšalo i ubrzalo građenje pruge Beograd—Niš društvo za građenje ove pruge izgradilo je pomoćnu sporednu prugu za prenos materijala za građenje glavne pruge. Po završetku pruge Beograd—Niš na molbu naroda ovog kraja otkupljena je 9. VI 1844. godine od društva za građenje pruge Beograd—Niš za sumu od 1.400.000 dinara. Dana 10. XI 1886. godine otvoren je celokupni saobraćaj na ovoj pruzi. (5)

3. Lapovo—Kragujevac. Građenje ove pruge je počelo 14. VIII 1885. godine, a radovi su nastavljeni u proleće 1886. Za putnički saobraćaj je otvorena 1. I 1887. a za teretni 3. III 1887. godine. (6)

4. Niš—Piroć. Radovi na ovoj pruzi su počeli 25. VII 1885, a nastavljeni su u proleće 1886. godine. Deo do Caribroda je dovršen 1887. godine. Iste godine ova je pruga predata saobraćaju. (7)

5. Valjevo—Mladenovac. Deo pruge Mladenovac—Arandjelovac počeo da se gradi 1901. godine. 12 km pruge Mladenovac—Misače dovršeni 1899. iskorišćeni su za ovaj deo pruge koji je završen 28. X 1904. godine, pa je predata javnom saobraćaju samo za teretni, a 25. III 1905. godine i za putnički saobraćaj. Ova pruga uzanog koloseka bila je prva pruga za putnički saobraćaj po tipu uzanih bosanskih železnica. Kasnije, ova je pruga produžena do Lajkovca, a ustupljena je za građenje 6. VII 1907, a predata je saobraćaju 10. VI 1910. (8)

6. Valjevo—Obrenovac. Trasirana je 1903, a građenje počelo marta 1906. godine. Predata saobraćaju 16. IX 1908. godine, pa se tako vezuje sa prugom Valjevo—Mladenovac. (9)

7. Stalać—Užice. Po zakonu o građenju i eksploataciji novih železnica od 6. XII 1898. godine utvrđuje se građenje pruge Stalać—Kruševac—Trstenik—Kraljevo—Čačak—Požega—Užice. Gradnja je data engleskom konzorcijumu koji je već gradio u zapadnoj Srbiji pruge uzanog koloseka. Trasirana je 1903. godine, a građena je u više etapa. Krajem aprila 1906. počela je gradnja dela pruge Stalać—Kruševac. Ovaj deo pruge predata je saobraćaju 15. VI 1909. godine. Odmah zatim po izvršenoj licitaciji cela pruga je podeljena na pet sekcija i to: Kruševac—Trstenik; Trstenik—Kraljevo; Kraljevo—Čačak; Čačak—Kratovska Stena; Kratovska Stena—Užice. U saobraćaj puštene su sledeće deonice: Kruševac—Vrnjačka Banja 21. V 1910.; V. Banja—Kraljevo 21. XI 1910.; Kraljevo—Čačak 20. III 1911. Na celoj dužini predata saobraćaju 20. VIII 1912. godine. (10)

8. Paraćin—Zaječar. Ova je pruga trasirana 1899. i 1900. godine. Građenje je počelo na osnovu usvojenog novog zakona o građenju i eksploataciji novih železnica od 6. XII 1898. godine. Puštena je u saobraćaj 14. I 1912. godine. (11)

9. Skoplje—Mitrovica. Izgrađena kao otomanska pruga. Nastavak deonice Solun—Skoplje. Otvorena za saobraćaj 1874. godine. Posle oslobođenja ovih krajeva reorganizovana i ustrojena srpska ambulanta. (12)

10. Niš—Devđelija. Deo otomanske pruge Devđelija—Skoplje otvoren za saobraćaj 1873. godine spojen sa delom Niš—Ristovac—Skoplje koji je otvoren za saobraćaj 19. V 1888. godine. Posle oslobođenja na celoj dužini otvorena srpska ambulanta. (13)

11. Niš—Prahovo. Gradnja dela Negotin—Prahovo je počela 16. VIII 1910, a predata je saobraćaju 1. VII 1914. godine, ali nije korišćena zbog rata. Deo pruge Knjaževac—Negotin predata je saobraćaju 15. I 1915. godine. Gradnja dela Niš—Knjaževac je počela 7. X 1911, a radovi su prekinuti usled balkanskih ratova. Ministarski savet je rešio 23. I 1915. godine da se građenje dovrši, pruga je podeljena na tri sekcije pa je na ovaj način održan kontinuitet u gradnji. Pruga bi se završila pre određenog roka da zbog rata nije bilo prekida. Ova je pruga definitivno završena u vremenu od 1920—1922. godine, a predata je saobraćaju 15. VIII 1922. godine. (14)

USTANOVLJAVANJE AMBULANTNIH POŠTA

U projektu budžeta Poštansko-telegrafskog odeljenja rađenog 7. VI 1883. godine u Beogradu nalazimo na sedmoj strani sledeće: »Ovo će se morati što pre izvršiti, jer sa sadanjim ustrojstvom i radnom snagom ne možemo sačekati prvi železnički voz u Srbiji.« (15)

Prema ovom dokumentu Pošt. odeljenje je pre puštanja u saobraćaj prvog voza u Srbiji predvidelo reorganizaciju službe i pripremu za uvođenje ambulante pošte. Poštanska služba svakim danom sve se više razvijala, a prenos pošte sa zapada na istok gde su već postojale ambulante zahtevao je i od naše službe uvođenje ambulante pošte.

Pod ovim okolnostima, vršilac dužnosti upravnika stanične i ambulante pošte Marković, izveštava ministra narodne privrede aktom br. 228 od 11. IX 1885. godine, sledeće: »Na osnovu čl. 28, 71 i 72 ugovora o eksploataciji srpske državne železnice zaključenog između gospodina ministra građevina i društva za građenje i eksploataciju prve srpske državne železnice, ministar narodne privrede ima pravo da šalje poštu železnicom između Beograda i Niša u oba pravca i putničkim i mešovitim vozom.

Pravom slanja pošte železnicom gospodin ministar narodne privrede nije se do sada koristio; jedno zato što to ni potreba poštanske službe u tolikoj meri nije zahtevala, a drugo i zato što nije bilo ni dovoljnog broja vagona za prenos pošte.

Ali, kako je od nekog vremena radnja poštanska počela naglo da napreduje, te se zbog toga oseća potreba češćeg poštanskog saobraćaja, a sadanje pak okolnosti, tu potrebu naročito još i zahtevaju.

Ona smetnja koja je do sada postojala za češći poštanski saobraćaj na železnici zbog oskudice u poštanskim vagonima sad je prestala, jer je ova pošta juče dobila od železničke direkcije još jedan vagon, koji je noćas u nekoliko prepravljeno za poštansku manipulaciju i već jutros pušten u tečaj.

Prema ovome, pošta ova ima sada tri vagona ispravna i to onaj što je u Međulužju prošle godine stradao neispravan.

Sa tri vagona mogao bi se prenos pošte između Beograda i Niša a i obratno sa oba voza vršiti; ali samo u takvom slučaju, ako bi se onaj porušen vagon opravio, koja opravka zahteva samo dva dana rada i koji bi vagon služio za rezervu, bez koje se ne sme biti.

Prema ovakvom stanju pošta Beograd-stanica učtivo predlaže gospodinu ministru narodne privrede:

Da se u najkraćem vremenu otpočne prenos pošte železnicom između Beograda i Niša a i obratno sa oba voza tj. putničkim i mešovitim vozom. Prenos pošte sa ovim dnevnim vozovima mogao bi se podeliti ovako: a) Mešovitim vozom da se otpravljaju sva paketska, novčana i pismonosna pošiljanja. (Ova poslednja samo za usputne pošte duž železnica)

b) Putničkim vozom koji i brže putuje a i vrlo kratko vreme zadržava se na stanicama sva pismonosna pošta kako za usputne pošte tako i za sve sojuzne linije, koje se granaju od pruge železničke.«

Ovaj predlog upravnika stanične i ambulante pošte 12. IX 1885. godine ministar usvaja i naređuje da poštanski odsek odmah uradi sve što treba za izvršenje ovoga predloga. (16)

Ovde moram izneti još jedan dokumenat o početku rada srpske ambulante da ne bi došlo do negiranja prethodno iznetog ukoliko bi ovaj dokumenat služio kao dokaz i potvrda o početku rada. Sadržina ovog dokumenta nije bitna za ovaj rad, ali prva rečenica baš se odnosi na ovaj važan trenutak u nastajanju srpske ambulante pošte.

Upravnik kralj. srpske poštanske stanice na železnici u aktu br. 1623 od 20. XII 1894. godine, koji je upućen ministru narodne privrede u početku iznosi sledeće: »1884 godine organizovane su kod nas ambulante pošte«. (17)

Iz prvog citiranog dokumenta jasno se vidi da se pošta nije slala železnicom zbog nedovoljnog broja vagona, a zbog ove oskudice postojala je i smetnja za češćim poštanskim saobraćajem. Dakle postojao je ređi poštanski saobraćaj, odnosno povremen što se vidi iz stradanja jednog vagona u Međulužju. Dalji predlog da se u najkraćem vremenu otpočne prenos pošte sa oba voza, jer pošta raspolaže sa tri vagona, od kojih bi jedan mogao ostati u rezervi. Iz prvog dokumenta možemo zaključiti da se pošta prenosila sa nedovoljnim brojem vagona, neredovno, a železnica je korišćena za prenos pošte do Niša i obratno, ali samo

kao prevozno sredstvo posredstvom poštanskih konduktera bez prave organizacije i opremljenosti kao što ju je docnije organizovao načelnik struke gospodin Stevan V. Popović po uzoru na austrougarske ambulante pošte. Ovo potvrđuje i rukopisno poništavanje poštanskih pošiljaka sa oznakom »P. P. Niš—Beograd« što je autor iznao prilike i da vidi mesec dana po otvaranju saobraćaja na ovoj pruzi bez upotrebe pravih ambulantičkih žigova.

Drugi dokument počinje tvrdnjom da su kod nas 1884. godine organizovane ambulante pošte i to je sve. Verovatno da je upravnik smatrao da je to godina početka rada, ali ne na onom nivou i organizovanosti koji je usledio naredbom ministra privrede.

Pošto nisam mogao da pronađem u dokumentima, koji su mi bili dostupni, raspis o kretanju ambulantičkih pošta u 1885. godini, to datum 12. IX 1885. odnosno, datum ministarske naredbe o izvršenju predloga za ustrojenje ambulante pošte, smatram kao datum uvođenja prve srpske ambulante na liniji Beograd—Niš i obratno pod nazivom Beograd—Niš I.

Ministar narodne privrede na osnovu čl. III ustrojstva ambulantičkih pošta i čl. 6 zakona o poštama, rešio je Po. br. 4955 od 28. VIII 1886. godine sledeće:

I Da amb. pošta »Beograd—Niš« I koja sada putuje železnicom od Beograda do Niša, produži svoje putovanje i do Vranja pod nazivom »Beograd—Vranje I«.

II. Da amb. pošta »Niš—Beograd I« koja sada putuje od Niša do Beograda otpočne svoja putovanja od Vranja pod nazivom »Vranje—Beograd I«.

III Da kako ova produžena putovanja u oba pravca tako i promene naziva ambulancija, počnu važiti od 1. IX ove godine.

IV Da pošte leskovačka i vranjska od pomenutog dana a) primaju i otpravljaju sredstvom ovih ambulancija kako pismonosnu tako i amanetnu poštu svaki dan i b) otpravljaju novčana pošiljanja u zatvorenim amanetnim (novčanim) kesama. (18)

U drugoj polovini 1887. godine Ministarstvo narodne privrede nabavlja još osam poštanskih vagona za ambulantnu službu u vrednosti od 42.300 dinara od preduzeća »Genz i kompanija«. (19)

»Povećanjem broja vagona ambulanta pošta dočekuje nov red vožnje vozova koji počinje da važi od 1. V 1888. godine. Usled novog reda vožnje vozova ministar narodne privrede naređuje sledeće:

Počev od 1. maja ove godine utvrđuje se kretanje ambulantičkih pošta po novom redu vožnje kako sleduje:

1. Amb. pošta »Beograd—Niš 1«,
2. Amb. pošta »Smederevo—V. Plana 2«,
3. Amb. pošta »Lapovo—Kragujevac 3«,
4. Amb. pošta »Niš—Pirot 5«,
5. Amb. pošta »Niš—Vranje 4« i obratno ukida se. Na njeno mesto usta-

novljava se Amb. pošta »Beograd—Vranja 4«. (20)

Kako ambulanta pošta posreduje u prenosu tranzitne između Turske i Bugarske s jedne i Austrije i zapada sa druge strane to se naređuje da ambulanta pošta »Beograd—Vranja 4« stoji u neposrednoj kartirujućoj vezi sa turskom poštom u Skoplju i Solunu, a u pravcu »Vranje—Beograd 4« sa austrijskom poštom: Zemun—varoš, Zemun—stanica i Beč—varoš a preko ambulanti:

- »Budimpešta—Beč 39«
- »Brod—Budimpešta 61«
- »Zemun—Budimpešta 18«

Prema rasporedu kretanja ambulantičkih pošta za 1888. godinu ukinuta je »Niš—Vranje 4« i obratno. Ne raspoložem podacima u vidu dokumenta ili naredbe o uspostavljanju ove ambulante. Prema rasporedu o kretanju ambulanti za 1886. godinu, ova ambulanta nije uvedena u red vožnje pa stoga smatram da je uspostavljena 1887. godine, a ukinuta prema naredbi od 1. V 1888. godine, znači da je bila u saobraćaju kratko vreme jer je brzo zamenila ambulanta »Beograd—Vranja 4«.

Već sledeće godine dolazi do izmene u kretanju ambulantičkih pošta. Od 1. VIII 1889. godine zbog novog reda vožnje vozova raspored kretanja ambulanti je sledeći:

1. Ambulanta br. 1. »Beograd—Niš«,
2. „ br. 2 »Smederevo—Plana«,
3. „ br. 3. »Lapovo—Kragujevac«,
4. „ br. 6 »Niš—Vranje« i
5. „ br. 7 »Beograd—Piroć«

Ambulante br. 4 »Beograd—Vranja« i br. 5 »Niš—Piroć« ukidaju se i ostaju u rezervi. (21)

Ambulantna pošta »Piroć—Beograd 7« otpočela je od 1. XI 1889 godine (po novom) da otpravlja po jednu zatvorenu kesu za poštu Cetinje posredstvom ugarske ambulantne pošte »Zemun—Budimpešta 36«. Ova otprema pošte obavljala se svaki dan. (22)

Sledećih godina saobraćaju ustaljene ambulante koje služe za unutrašnji promet i međunarodni tranzitni saobraćaj. Od ovih poslednjih amb. »Niš—Beograd 1« je u vezi sa ugarskom ambulantom »Zemun—N. Sad—Budimpešta, amb. »Niš—Vranja 6« sa turskom »Zibevče—Skoplje—Solun«, a amb. »Beograd—Piroć 7« sa bugarskom »Caribrod—Sofija«.

Od 20. I 1900. godine brzi vozovi kojima putuje ambulanta »Beograd—Piroć 7« u oba pravca, neće pristajati na svima stanicama na pruzi Beograd—Piroć pa u interesu poštanskog saobraćaja ministar građevina rešio je da se pored sadašnje ambulante od 20. I ustanovi još jedna ambulanta »Beograd—Piroć 8« i obratno. (23)

U periodu od 1900. do 1910. godine ne nalazim u dokumentima koji su mi stajali na raspolaganju rešenja o uspostavljanju i naredbe o kartovanju ambulantnih pošta. Tako mi nedostaju podaci o otvaranju i početku rada ambulante »Mladenovac—Arandjelovac IV«, ali na osnovu podataka da je pruga predata saobraćaju za putnički saobraćaj marta 1905. godine i prema podacima o vremenu upotrebe žiga zaključujem da je ambulanta uspostavljena u drugoj polovini 1905. godine.

Na železničkoj liniji Zabrežje—Valjevo ustanovljava se 1. I 1910. godine ambulantna pošta »Valjevo—Obrenovac 5« koja je pod upravom valjevske pošte. (24)

Na pruzi Stalać—Kruševac ustanovljava se 15. VII 1910. godine ambulantna pošta »Stalać—Čačak IX«, koja će za sve vreme dok se i drugi deo pruge do Čačka ne preda saobraćaju vršiti službu prijema i predaje pismonosnih zatvora i razmenjivati amanetne kese i pakete po pravilima o ustrojstvu ambulantnih pošta. (25)

20. III 1911. godine pušten je u saobraćaj i treći deo železničke pruge od Kraljeva do Čačka tako da sada ambulantna pošta »Stalać—Čačak IX« vrši prenos pošte do Čačka. (26)

Od 1. VII 1912. godine ambulanta »Stalać—Čačak IX« produžuje svoje putovanje do Užica pod nazivom »Stalać—Užice IX«. (27)

Na osnovu čl. 7 Zakona o poštama rešeno je da se 10. VI 1910. godine zatvore sledeće ambulante: »Mladenovac—Arandjelovac IV« i »Valjevo—Obrenovac 5«, a da se istog dana na pruzi »Lazarevac—Lajkovac—Zabrežje« ustanovi nova ambulanta »Lazarevac—Obrenovac 5« i na pruzi »Valjevo—Lajkovac—Mladenovac« ambulanta »Valjevo—Mladenovac IV«. (28)

U vezi rešenja o zatvaranju ambulante »Valjevo—Obrenovac 5« a ustanovljavanju istog dana ambulante »Lazarevac—Obrenovac 5« mišljenja sam da ovde treba dati objašnjenje u vezi amb. »Valjevo—Obrenovac 5« iz vremena posle zatvaranja ambulante a i prema podacima o kartovanju opštinskih pošta, ova je ambulanta radila u 1913. godini, što znači da je ova ambulanta radila sve do početka rata. Prema tome, ili je ova ambulanta ponovo otvorena ili je rešenje o zatvaranju povučeno, jer žigovi govore o daljem radu ove ambulante. Što se tiče otvaranja nove ambulante »Lazarevac—Obrenovac 5«, koja nosi isti broj kao i prethodna, žig ove ambulante još nisam video, pa smatram zbog postojanja žiga amb. »Valjevo—Obrenovac 5«, da nije bilo opravdano uspostavljanje dve ambulante na istom pravcu pod istim brojem, pa verovatno da je rešenje o otvaranju ove ambulante povučeno ili je radila kratko vreme, pa je brzo zamenjena starom ambulantom, koja je ostala i dalje u saobraćaju. Zvanična dokumenta o daljem radu ovih ambulanti nisam našao, već donosim zaključke na osnovu žigova prve ambulante.

Zbog novog reda vožnje vozova, izvršene su izvesne izmene u saobraćaju ambulantnih pošta na prugama uzanog koloseka, tako da se sada uvodi nova ambulanta »Paraćin—Zaječar X« od 18. IV 1911. godine. (29)

Raspisom br. 111 od 27. X 1913. godine ustanovljava se ambulantna pošta »Skoplje—Mitrovica 11«. (30)

Pred rat ustanovljena je 18. IV 1914. godine na pruži između Niša i Devđelije ambulanta pod nazivom »Niš—Devđelija 6«, koja je kratko vreme saobraćala zbog rata. (31)

Za ambulantu »Beograd—Devđelija XII« ne raspoložem podacima o početku rada već samo na osnovu ambulantnog žiga mogu smatrati da je počela da radi 1914. godine.

Za rad ambulante pošte »Knjaževac-Prahovo« po De Rocu br. 13 nisam pronašao dokumentaciju o uspostavljanju ove ambulante, a i ne raspoložem ambulantnim žigom koji bi potvrđivao njeno postojanje. Svakako, u koliko je ova ambulanta radila, ovaj je žig redak, jer je ambulanta radila kratko vreme, pošto je ubrzo došlo do rata.

ŽIGOVI AMBULANTNIH POŠTA

Prvi »Pravilnik o ustrojstvu ambulantnih pošta i pravilo za vršenje službe kod ovih pošta« izdato pod br. 10585 od 4. X 1884. godine, prema podacima I. Javornika nije sačuvana, a zbog internih propisa nigde nisu objavljeni, već su samo dostavljani poštama, koje su ih trebale da koriste prepisane kao naredbe. (32) Među podacima koji su im stajali na raspolaganju o organizovanju i razvoju ambulante službe i meni ovi podaci nisu bili dostupni iz kojih bih mogao nešto saznati o upotrebi žiga i postupku sa primljenim pismonosnim pošilikama. Kasnije prema »Pravilniku« koji je objavljen u PT Vesniku za 1910. godinu iznosim sam one podatke koji se odnose na primanje pismonosnih pošiljaka i upotrebu žiga, pa citiram član 2 i 3 ovog »Pravilnika«. (33)

Čl. 2.

Primanje pismonosnih pošiljaka na otpravljanje od privatnih lica biva posredstvom poštanskog sandučića, koji je na kolima (vagonu) postavljen. Zvanična pak pisma po pravilu treba da se predaju samom zvaničniku ambulante pošte u ruke.

Čl. 3

Primljene pismonosne pošiljke snabdu se žigom u crnoj boji »ambulantna pošta« i zatim se na adresnoj strani pošiljke mastilom napiše datum primanja u ime železničke stanice, kod koje su primljena odnosno u poštanskom sandučiću nađena.

Ovaj »Pravilnik« iz 1910. godine nije kopija prethodnog iz 1884. godine, ali verovatno mnogi članovi ili su pretrpeli izvesne izmene ili su pak ostali isti pa i navedeni članovi 2 i 3 praktično su bili primenjivani i po prethodnom »Pravilniku«.

Ovu je službu organizovao gospodin Stevan V. Popović, načelnik pošte, koji je uređenje ambulantnih pošta studirao u Austro-Ugarskoj pa su i naša pravila uglavnom slična austro-ugarskim.

Pravilnik je prema raspisu br. 70 od 17. VII 1910. godine u izvodu dostavljen poštama po njihovom prethodnom zahtevu da im se pošalje po jedan primerak, a pošto knjiga više nema to je uz objavu u PT Vesniku u izvodu poslat poštama.

Iz ovog Pravilnika vidi se da su ambulante pošte bile dužne da nabave žig sa brojem i crnu boju za žigosanje korespondencije. Prema tome uvođenjem ambulantnih pošta upotrebljavan je specijalan žig koji je za razliku od mesnih i ostalih žigova imao broj koji je označavao pravac kretanja određene pošte.

Stupanjem na snagu novog reda vožnje donešene su naredbe o kartovanju ambulantnih pošta. Jednom donete odredbe o kartovanju pojedinih putujućih pošta nisu se menjale svake godine, već samo onda kada su menjane pruge vozova, odnosno kad su uvođene nove ambulante pošte. Tako su pojedine ambulante dobijale nove brojeve, neke su ukidane a nove uspostavljane. Tako na nekim linijama imamo više brojeva, a tamo gde su uspostavljane nove linije, ove su dobijale brojeve ukinutih linija.

Usled izmene u brojevima ambulantnih pošta, novi žigovi pored promena u broju menjali su i natpis. U slučajevima kada je broj ambulante ostajao isti, zamenom žigova ili dobijanjem novih, menjali su se i natpisi a često i sam oblik žiga. Tako kod ambulante »Smederevo—V. Plana II« umesto dvokružnog u upo-

trebi je još jednokružni sa pravougaonikom. Ambulanta »Beograd—Niš I« pored jednokružnog dobija dvokružni sa šrafiranim segmentnim poljima.

Zbog izmena u redu vožnje vozova i otvaranja novih ambulanti postoje razni brojevi ambulantnih žigova a tipovi žigova sa malim odstupanjima uglavnom odgovaraju mesnim žigovima srpskih pošta.

Imamo sledeće tipove žigova sa varijantama i to:

1. Jednokružni (sl. 1) (Veličina 24, 5, 25, 26, 5, 27 mm)

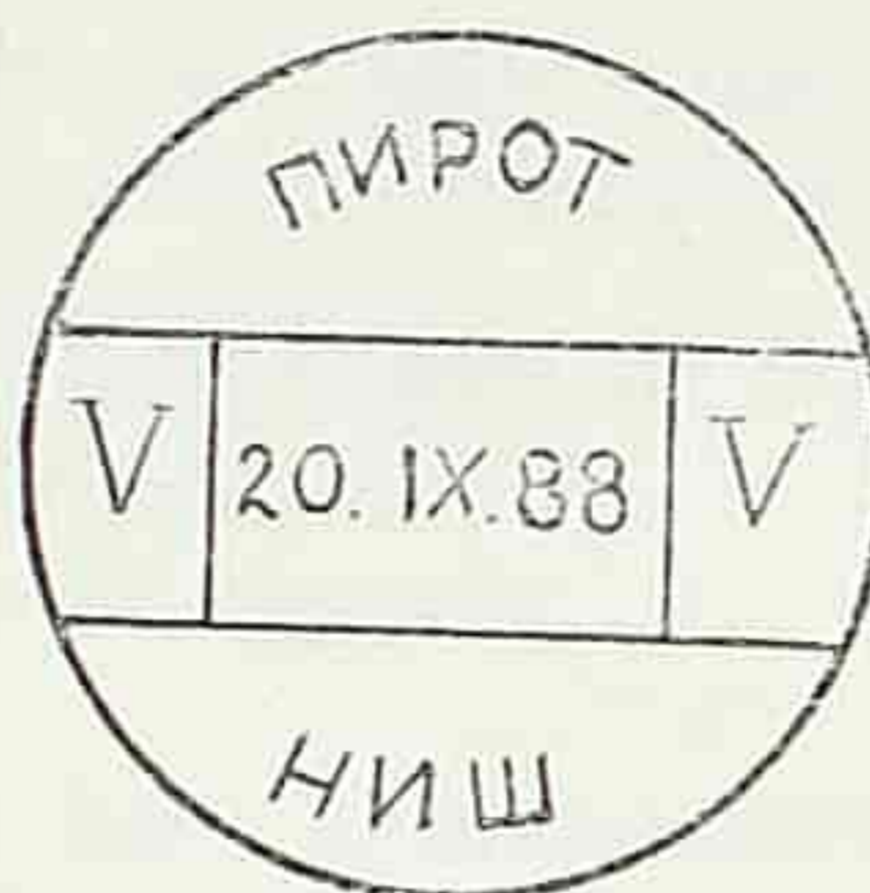
- Broj ambulante ispod datuma,
- Broj ambulante u ravni datuma sa obe unutrašnje strane kruga,
- Broj ambulante iznad i ispod datuma,
- Mesec označen arapskim i rimskim brojevima a i slovima,
- datum sa oznakom časa,
- Razmak između naziva mesta sa jednom ili dve crte,
- Nazivi mesta od sitnih ili krupnih slova.

1

2

3

4

2. Jednokružni sa pravougaonikom (sl. 2) (Veličina 26,5,27 mm)

- Broj ambulante iznad i ispod pravougaonika,
- Reč ambulanta iznad a broj ispod pravougaonika,
- Mesec označen arapskim brojevima, a u datumu oznaka časa,
- Razmak između naziva mesta u vidu crte.

3. Jednokružni mostni (sl. 3) (Veličina 25 mm)

4. Jednokružni sa pravougaonikom i šrafiranim segmentnim poljima (sl. 4) (Veličina 27 mm)

- Broj ambulante u donjem šrafiranom segmentu,
- Broj ambulante u gornjem i donjem šrafiranom segmentu,
- Mesec označen arapskim brojevima, a u datumu oznaka časa,
- Razmak između naziva mesta u vidu tačke.

5. Dvokružni (sl. 5) (Veličina 25 mm)

- Broj ambulante u donjem delu između dva kruga,
- Broj ambulante u ravni datuma sa obe strane između dva kruga,
- Mesec označen rimskim brojevima,
- Razmak između naziva mesta u vidu crte.

6. Dvokružni sa šrafiranim segmentnim poljima (sl. 6) (Veličina 25, 26, 27, 28 mm)

- Broj ambulante u ravni datuma sa obe strane između dva kruga,
- Broj ambulante sa desne strane datuma između dva kruga,
- Mesec označen rimskim brojevima i slovima,
- Razmak između naziva mesta u vidu crte.

7. Dvokružni sa prekidom unutrašnjeg kruga u ravni datuma (sl. 7) (Velicina 26,5,27 mm)

- a) Broj ambulante iznad i ispod datuma,
 b) Mesec označen arapskim brojevima, a u datumu oznaka časa,
 c) Razmak između naziva mesta u vidu crte.

5

6

7

U priloženoj tabeli dajem podatke o žigovima ambulantskih pošta.

R. br.	Naziv ambulante	Vreme upotrebe	Tip žiga
1	Beograd—Niš I Niš—Beograd I	1886—1915	1/a,d,f,g,
2	Beograd—Niš I Niš—Beograd I	1886—1915 1892—1915	1/a,d,f,g, 1/a,d,f,g,
3	I Amb Beograd—Niš/Amb Belgrade—Niche I I Amb Niš—Beograd/Amb Niche—Belgrade I	1892—1915 1912—1915	1/a,d,f,g, 6/a,c,d,
4	Beograd—Niš I/I Belgrade—Niche Niš—Beograd I/I Niche—Belgrade	1912—1915 1914—1915	6/a,c,d, 2/a,c,
5	Beograd—Vranja I Vranja—Beograd I	1914—1915 1886—1888	2/a,c, 1/a,d,f,
6	Beograd—Vranja IV Vranja—Beograd IV	1886—1888 1888—1889	1/a,d,f, 1/a,d,f,
7	Niš—Vranja IV Vranja—Niš IV	1888—1889 1887—1888	1/a,d,f, 1/a,d,f,
8	VI Niš/Vranja VI VI Vranja/Niš VI	1887—1888 1889—1900	1/a,d,f, 1/b,d,
9	Niš—Vranja VI/Niche—Vragna VI Vranja—Niš VI/Vragna—Niche VI	1889—1900 1900—1915	1/b,d, 6/b,c,d,
10	V Niš—Pilot V V Pilot—Niš V	1900—1915 1888—1889	6/b,c,d, 3
11	Smederevo—Plana II Plana—Smederevo II	1888—1889	1/a,d,f,
12	Smederevo Amb/II W. Plana W. Plana Amb/II Smederevo	1888—1910 1888—1910	5/a,c,d, 5/a,c,d,
13	Lapovo—Kragujevac III Kragujevac—Lapovo III	1904—1915 1904—1915	2/b,c, 2/b,c,
14	VII Beograd/Pirot VII VII Pirot/Beograd VII	1888—1914 1888—1914	5/a,c,d, 5/a,c,d,
15	VII Amb Beograd—Pirot/Amb Belgrade—Pirot VII VII Amb Pirot—Beograd/Amb Pirot—Belgrade VII	1889—1896 1889—1896	1/b,d, 1/b,d,
16	Beograd Amb/VII Pirot Pirot Amb/VII Beograd	1893—1908 1893—1908	6/a,c,d, 6/a,c,d,
17	VII Beograd—Pirot/Belgrade—Pirot VII VII Pirot—Beograd/Pirot—Belgrade VII	1908—1914 1908—1914	2/b,c, 2/b,c,
18	8 Beograd—Pirot/Belgrade—Pirot 8 8 Pirot—Beograd/Pirot—Belgrade 8	1914—1915 1914—1915	1/b,d,e,f, 1/b,d,e,f,
19	Beograd—Pirot 8 II/8 II Belgrade —Pirot Pirot—Beograd 8 II/8 II Pirot—Belgrade	1900—1914 1900—1914	6/a,c,d, 6/a,c,d,
		1911—1914 1911—1914	7/a,b, 7/a,b,

20	IV Mladenovac—Arandjelovac/Mladenovatz— Arangyelovatz IV	1906—1910	5/b,c,d,
	IV Arandjelovac—Mladenovac/Arangyelovatz— Mladenovatz IV	1906—1910	5/b,c,d,
21	Valjevo—Mladenovac IV/IV Valjevo—Mladenovatz Mladenovac—Valjevo IV/IV Mladenovatz—Valjevo	1910—1915	7/a,b,
22	Valjevo—Mladenovac IV/IV Valjevo—Mladenovatz Mladenovac—Valjevo IV/IV Mladenovatz—Valjevo	1912—1915	1/c,d,e,f,
23	Valjevo/5 Obrenovac Obrenovac/5 Valjevo	1910—1915	4/a,c,
24	Stalac—Čačak IX/IX Stalatch—Tchatchak Čačak—Stalac IX/IX Tchatchak—Stalatch	1910—1912	7/a,b,c,
25	Stalac—Užice IX/IX Stalatch—Oujitze Užice—Stalac IX/IX Oujitze—Stalatch	1912—1915	7/a,b,c,
26	Paraćin—Zaječar X/X Paratchine—Zayetchar Zaječar—Paraćin X/X Zayetchar—Paratchine	1911—1915	7/a,b,c,
27	Paraćin—Zaječar X/X Paratchine—Zayetchar Zaječar—Paraćin X/X Zayetchar—Paratchine	1912—1915	1/c,d,e,f,
28	Amb Skoplje—Mitrovica 11/11 Amb Skoplje—Mitrovitza Amb Mitrovica—Skoplje 11/11 Amb Mitrovitza—Skoplje	1913—1915	2/a,c,d,
29	Amb Niš—Devđelija 6/6 Amb Niche—Djevdjelia Amb Devđelija—Niš 6/6 Amb Djevdjelia—Niche	1914—1915	4/b,c,d,
30	Beograd—Devđelija XII/XII Belgrade—Djevdjelia Devđelija—Beograd XII/XII Djevdjelia—Belgrade	1914—1915	1/c,d,e,f,

Na kraju dajem podatke o materijalu koji sam koristio radi sistematizacije žigova ambulanti poštova po tipovima. Za ambulantu pod rednim brojem 6 i 12 koristio sam podatak od poznatog filateliste dr. B. Novakovića. Pod rednim brojem 3, 4, 5, 7, 10, 16, 17, 22, 24, 25, 26 i 29 podatke sam koristio iz arhivske građe Ministarstva građevina iz izveštaja o putovanju ambulanti pošta i arhivske građe Ministarstva narodne privrede iz fondova Arhiva Srbije. Za ostale ambulante koristio sam sopstvenu zbirku žigova. Podaci o vremenu upotrebe dobijeni su od navedenih fondova i lične zbirke.

1. Zbornik zakona i uredba Srbije XXVII, str. 54,
2. P. Milenković »Istorija građenja železnica 1850—1935«,
3. »Sto godina železnica Jugoslavije 1849—1949«,
4. P. Milenković »Istorija građenja železnica 1850—1935«, str. 47, 55, 59,
5. Cit. delo, str. 56,
6. „ „ str. 57, 59,
7. „ „ str. 57, 59,
8. „ „ str. 92, 93, 123,
9. „ „ str. 122,
10. „ „ str. 86, 89, 119, 120, 154,
11. „ „ str. 79, 95, 101, 167,
12. »Sto godina železnica Jugoslavije 1849—1949«,
13. Cit. delo,
14. P. Milenković, cit. delo, str. 145, 146, 147, 148, 184, 186,
15. Arhiv (A) Srbije (S), PT, 1883, K I-7,
16. AS, MNP-PO, 1885, K-2, br. 12,
17. AS, MG, 1894, Nesređena građa,
18. Srpske Novine, br. 195, str. 803,
19. AS, MNP, 1887, K 3, br. 10,
20. AS, MNP, PO, K 4, br. 13, 1888,
21. PT vesnik, 1889, str. 289,
22. AS, MNP, PS, 1889, K 5, br. 6,
23. PT Vesnik, 1900, str. 9,
24. PT Vesnik, 109, str. 136,
25. PT Vesnik, 1910, str. 75, 76,
26. AS, MG, 1911, Nesređena građa,
27. PT Vesnik, 1912, str. 123, 124,
28. PT Vesnik, 1910, str. 67, 68, 69,
29. PT Vesnik, 1911, str. 40,
30. PT Vesnik, 1913, str. 133,
31. PT Vesnik, 1914, str. 51,
32. I. Javornik, PTT Arhiv, br. 17, 1971/72,
33. PT Vesnik, 1910, str. 99.

ZAŠTO NISMO ČLANOVI FIP?

Dušan Glavonjić

Međunarodna filatelistička organizacija FIP-a, osnovana je sa ciljem da objedini nacionalne saveze filatelista i pomogne razvoj filatelije u svetu. U nizu odluka skupština i kongresa ove organizacije, uzeta su u obzir i raščišćena važna pitanja iz odnosa filatelističke organizacije, kao »potrošača« i uprava pošta kao »proizvođača« poštanskih maraka i celina, računajući i slobodnu međusobnu razmenu, pomoć filatelističkim organizacijama itd. Naročito su značajne odluke kojima se bojkotuju špekulativna izdanja pojedinih pošta, da bi se zaštitili milioni sakupljača. Posebno treba istaći veliki uspeh FIP-e u pomoći organizatorima velikih međunarodnih izložbi, koje su od običnih smotri maraka prerasle u snažnu manifestaciju međunarodne solidarnosti filatelista, međusobnog zblizavanja i upoznavanja sa nacionalnom kulturom, istorijom, privrednim bogatstvima zemlje a posebno, borbe za mir i saradnju među svim narodima sveta — bez ikakve primese rasne, verske i političke diskriminacije.

Savez filatelista Jugoslavije učlanio se u ovu organizaciju i ostao njen član sve do 1962. godine, kada je, iz neobjašnjivih i nerazumljivih razloga, po želji nekolicine pojedinaca u tadašnjim republičkim savezima, Savez i rasformiran. Nekoliko stručnih filatelista iz naše zemlje, učlanjeni su u pojedine ogranke FIP-e (aerofilatelija, kartmaksimaši, novinari itd), pa su u njima ostali i do današnjeg dana. Iako među njima ima časnih ljudi, koji našu filateliju pa i zemlju dostojno reprezentuju, nađu se i takvi koji nam kao »predstavnicima« ne samo da ne služe na čast, već je žalosno i ponižavajuće, da nas kao organizaciju, bilo gde, identifikuju sa svojom ličnošću i špekulacijama.

Prilikom formiranja Koordinacionog odbora a zatim UFSJ, pre tri godine, na predlog FZ Slovenije, dogovoreno je da se pitanje našeg članstva u FIP-i razmatra kasnije, kada se prikupi više informacija o ceni koju bismo platili i šteti koju bismo imali kao nečlanovi ubuduće. U međuvremenu, Skupština FIP-e donela je odluku da na izložbama, koje se organizuju pod pokroviteljstvom ove organizacije, ne mogu učestvovati savezi i filatelisti zemalja koje nisu članice. Izuzetno se može dozvoliti učešće pojedinaca, čije zbirke ne prikazuju zemlju kojoj pripada, već neku od članica FIP-e. Ovo je u Evropi uglavnom pogodilo filateliste Albanije i Jugoslavije. Imajući u vidu ponižavajući položaj, do koga smo dospeli, Izvršni odbor UFSJ na sednici od oktobra 1977. godine, zaključio je da se u republičkim savezima pitanje našeg članstva u FIP-i ozbiljno razmotri i da se na jednoj od narednih sednica o tome donese konačna odluka. Pribavljeni su podaci o visini godišnje članarine (350 švajc. franaka), napisani neki elaborati a još nije doneta nikakva odluka. Kako izgleda, uskoro i neće.

Činjenica je da i u ovoj, kao i u drugim međunarodnim organizacijama, ima slabosti koje mi ne odobravamo. To, bez sumnje, dolazi otuda, što tamo godinama dominiraju jedni te isti ljudi, što se preko niza pitanja olako prelazi — javni bojkot špekulativnih izdanja, formacijske nagrade pojedinih zbirki i izlagača, nedosledna borba protiv dominacije trgovine itd. Međutim, isto je tako činjenica, da albanski i jugoslovenski filatelisti, svojim apstiniranjem ništa neće postići niti izmeniti. Koga nema bez njega se može. Pojedini članovi FIP-e slažu se sa našim primedbama ali smatraju da s obzirom na autoritet socijalističke nesvrstane Jugoslavije u svetu uopšte, delegat UFSJ bi mogao da pokrene, a sigurno bi svestranije bio podržan, izmenu mnogih uobičajenih i prevaziđenih navika ove organizacije.

Interesantno je, da su se svojevremeno, katolički popovi na čelu sa dr. Braunom razišli sa FIP-om i osnovali paralelnu međunarodnu organizaciju konstruktivne filatelije (FIPCO), koja je dobila grlate pobornike i u našoj zemlji, ali su vremenom pronašli kompromisna rešenja i ujedinili se, a jugoslovenska filatelija i dalje ostaje u praznom prostoru.

Jugoslavija je više puta isticala ozbiljne primedbe na praksu glasačke mašine u OUN, uporno se borila da se odnosi izmene, u čemu je imala vidnih rezultata i priznanja, ali nikada nije zapretila da će se iz ove organizacije ispisati. To bi nam zaista mogao biti putokaz kako se treba ponašati.

Slobodan sam da sa punom odgovornošću zaključim, da svako dalje odlaganje našeg učlanjenja u FIP-u, ustvari znači sprovođenje volje pojedinaca da naša organizacija, suprotno društvenom sistemu SFRJ, ostane izolovana i pasivna u odnosu na svetska zbivanja u filateliji, koja, kroz velike manifestacije, sve više postaju deo opšte svetske politike. Istina je da UFSJ nema svoja finansijska

sredstva da plati članarinu i eventualne troškove delegata za skupštinu, ali je isto tako istina da za to postoje realna i sasvim jednostavna rešenja. Delegat UFSJ na Skupštinama FIP-e, koje se uvek održavaju za vreme neke svetske izložbe, mogao bi ujedno imati i jednu od funkcija na izložbi (komesar, član žirija, predstavnik svoga saveza) čije troškove snosi organizator izložbe. Ovo tim pre što se skupštine FIP-e uglavnom održavaju u Evropi a vrlo retko u Americi.

Izlišne su priče »dušebrižnika« da će pojedinci uzurpirati prava UFSJ u okviru FIP-e koji iz navike neće da vide snagu delegatskog sistema u svim porama našeg zajedničkog življenja. Izgleda da je ipak došlo vreme, da se kao i kod udruživanja pre tri godine, obratimo SSRNJ i zamolimo da pogledaju separatističku legitimaciju pobornika izolacije, da ocene njihovu političku zrelost i razloge naše društvene pasivnosti i nemoći. U dalja razmišljanja i konkretna dogovaranja, neophodno je ići zajedno sa odgovarajućim organima i telima ZJPTT i SSRN Jugoslavije.

ВЕСТИ ИЗ ДРУШТАВА

Филателистичко друштво „Александар Тараканов“ из Ваљева, једно од оснивача Савеза филателиста Србије, слави ове године 40-годишњицу свога постојања и успешног рада. Друштво је основано 1938. године на иницијативу Ж. Јовановића, државног тужиоца и првог председника Друштва, В. Обрадовића, судског приправника и секретара Друштва, Н. Храњца, професора, Б. Марјановића, трговца, Л. Одановића, учитеља и других.

Током Другог светског рата, престало се са радом, да би већ 14. новембра 1945. године, са председником А. Таракановим на челу, наставило још успешнији рад. Окупља се велики број грађана Ваљева и околине и интересује за филателију, а оснива се и одмладинска секција. За свој рад, Друштво је неколико пута било награђивано и похваљено од Скупштине Савеза филателиста Србије. Одржана је 1951. године велика изложба са 152 витрине у згради Гимназије. Том приликом издата је пригодна дописница са пригодним жигом. Филателисти Ваљева учествују на регионалним, републичким и другим изложбама са запаженим успехом. Поводом Дана ослобођења Ваљева, 1953. године, одржана је велика смотра марака, а оснивају се и омладинске секције у школама, које воде наставници Милан Трипковић и Владета Милић.

Учествујући у обележавању јубилеја друга Тита, филателисти Ваљева организују Другу филателистичку изложбу 1977. године и издају пригодну дописницу и жиг. На изложби је радио шалтер ваљевске поште, а Радио Ваљево и локални лист „Напред“ су објавили пригодне текстове у циљу пропаганде филателије.

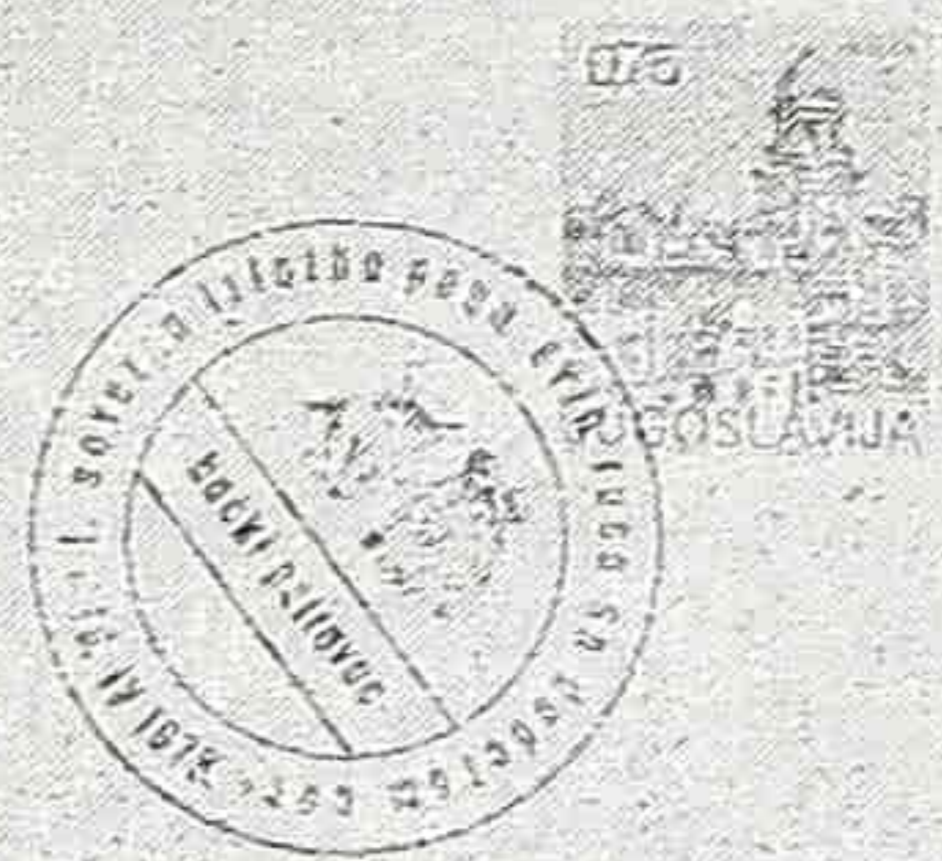
Ова значајна годишњица Филателистичког друштва „Александар Тараканов“ из Ваљева биће обележена и посебном изложбом крајем ове године.

Стеван Новаковић

У оквиру своје издавачке делатности, а дајући свој допринос обележавању значајних манифестација и јубилеја, Друштво филателиста у Бачком Петровцу издало је ове године три пригодна коверта са пригодним жигом. Поводом одржавања Савезне изложбе расних паса у Бачком Петровцу, у организацији Кинолошког савеза Србије, Друштво је издало коверат са пригодним жигом од 16. IV 1978. год. Тираж пригодног коверта је 150 нумерисаних комада. Обележавајући 160-годишњицу рођења Карла Маркса, Друштво је 15. VI 1978. издало свој други коверат у овој години. Штампано је свега 100 коверата са пригодним жигом, на којима је налепљена марка, катал. број 1183 из 1968. године. Придружујући се јубилеју фудбалског клуба „Младост“ из Бачког Петровца који у овој години слави 55-годишњицу постојања, Друштво је 5. VIII 1978. године, првог дана турнира „Братство“ који је клуб за ову прилику организовао, пустило у продају пригодан коверат у тиражу од 150 комада а у употреби је био и пригодан жиг.

Владимир Кривак

Društvo filatelista B. Petrovac 1/78

FILATELISTIČKO
DRUŠTVO B.P.
POST. BR. 702
11001 PETROVAC

prva savezna izložba pasa svih rasa - CAC
bački petrovac 16. aprila 1978. g.

Nº 044

Društvo filatelista, Bački Petrovac br. 2/78

FILATELISTIČKO
DRUŠTVO B.P.
POST. BR. 702
11001 PETROVAC

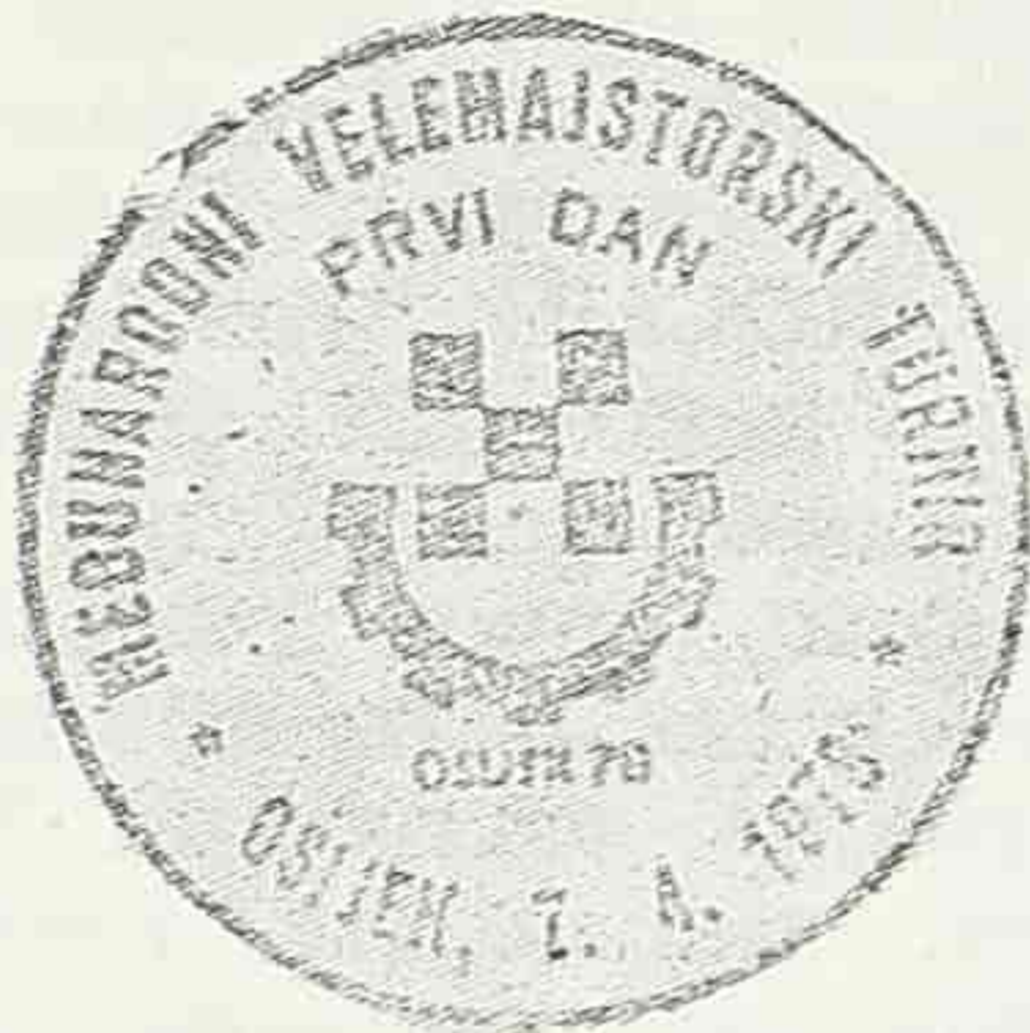
FILATELISTIČKO DRUŠTVO
„BEČEJ” — BEČEJ
BR: 1/78.

Поводом 100-годишњице оснивања Добровољног ватрогасног друштва у Бечеју, Друштво филателиста „Бечеј“ издало је пригодан коверат и дописницу са пригодним жигом. Пригодан жиг употребљаван је на дан 5. IX 1978. на пошти 21220 Бечеј. Тираж коверата је 300 а дописница 500 комада. Продајна цена коверта је 8 а дописница 2 дин. Ова издања могу се поручити на адресу: Друштво филателиста „Бечеј“ 21220 Бечеј, Чарнојевића 33.

Свирчевић Светислав

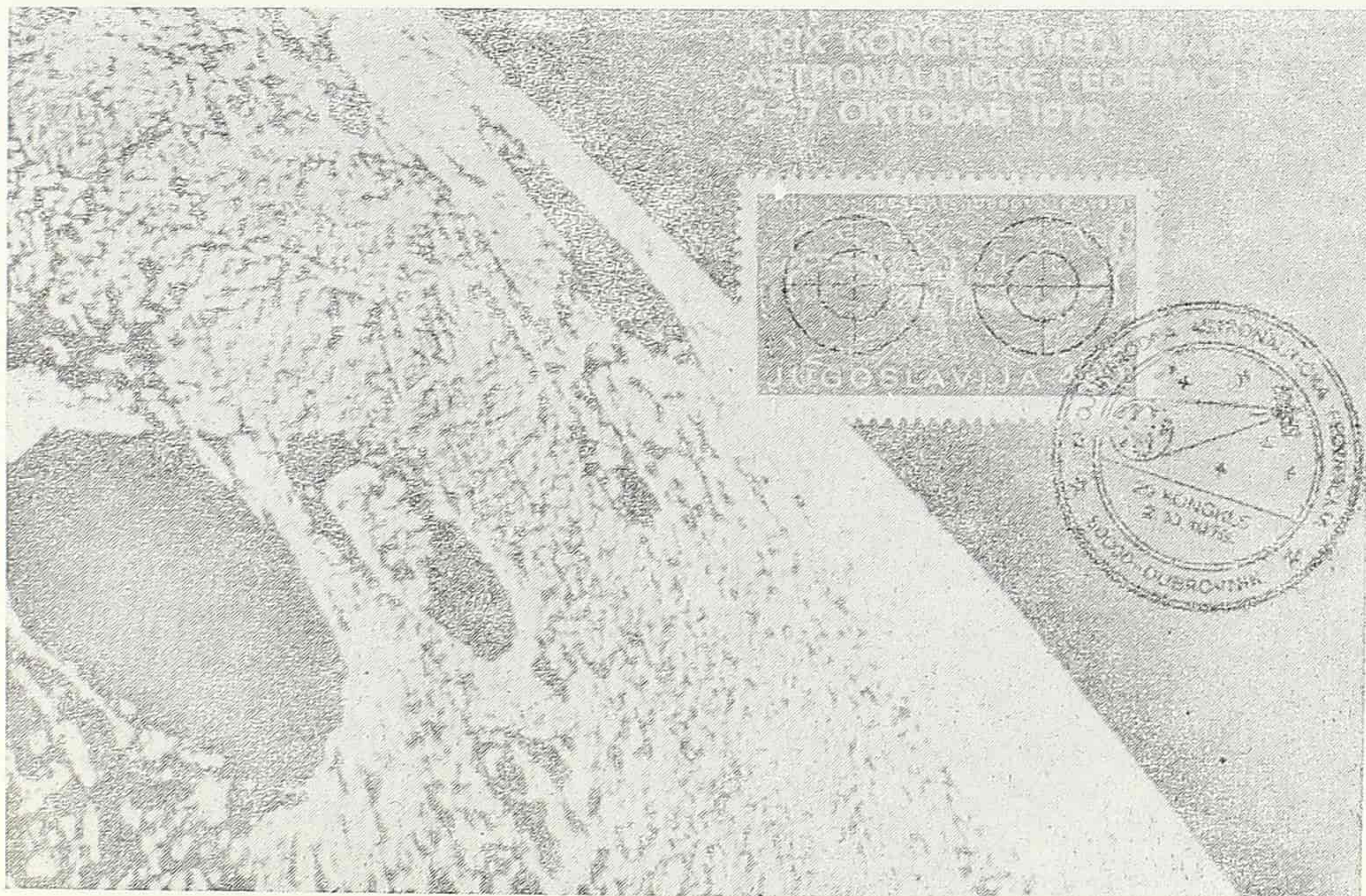

У Осијеку је у времену од 7. IV — 22. IV 1978. године одржан међународни велемајсторски турнир у шаху. Филателистички клуб Осијек, обележио је тај турнир издавањем пригодних коверата и карата са пригодним жиговима. На дан отварања турнира 7. IV 1978. био је у употреби пригодни жиг „ПРВИ ДАН“ а 22. IV 1978. на дан затварања турнира, жиг „ЗАДЊИ ДАН“. Осим тога у склопу овог турнира прослављена је и 65-годишњица организираног шаха у граду Осијеку. Наиме, 1913. године, у Осијеку је основан „ПРВИ ШАХОВСКИ КЛУБ“ као прва шаховска организација, која је у своје редове окупила у то време велики број љубитеља и играча шаха. У поводу тога јубилеја, такође је издат пригодан коверат и карта са пригодним жигом.

Обзиром да је шах на маркама постала једна од омиљених и тражених тема у филателији, верујемо да ће многи филателисти и овим осијечким издањима попуњити своје збирке.

Станко Новаковић

Под покровитељством Председника Републике Јосипа Броза Тита, у дубровачком хотелу „Либертас“, одржан је XXIX конгрес међународне астронаутичке федерације (IAF). Организатор конгреса, Савез астронаутичких и ракетних организација Југославије (САРОЈ), успео је да у Дубровнику окупи око 1000 најеминентнијих научника из 36 земаља, са свих континената, који су у току седам конгресних дана, од 2. 10 — 8. 10, поднели око 350 реферата и саопштења о садашњем стању и резултатима свемирских истраживања, у разним националним и заједничким свемирским програмима.

На свечаности отварања, специјални изасланик председника Тита, подпредседник СИВ-а, Бранислав Иконић, изразио је задовољство што је Југославија домаћин овог Конгреса, који се одржава под геслом „Астронаутика за мир и људски напредак“, јер су та два постулата истовремено и циљеви којима Југославија тежи и чијем остваривању жели активно придонети као социјалистичка и несврстана земља. Потом је председник IAF Marcel Baggere отворио Конгрес.

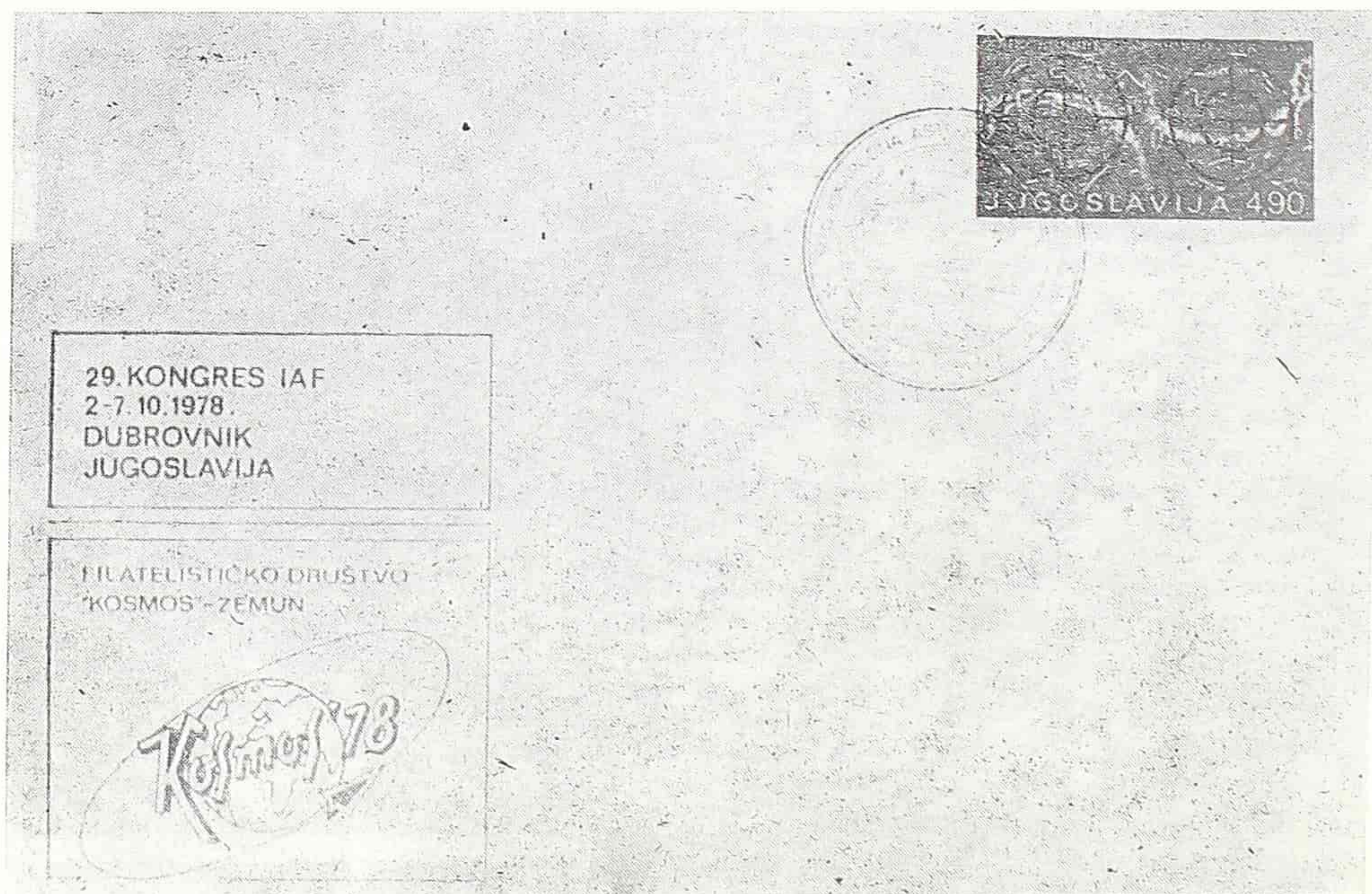
У радном делу Конгреса одржани су симпозијуми о „истраживању земље из свемира“, „системима за свемирско истраживање“ и о „научним свемирским летилицама“.

Било је и предавање о спасавању и сигурности у свемирским подухватима. Ту су још били тематски састанак о астродинамици затим 7. међународни састанак о успостављању веза са ванземаљским цивилизацијама (СЕТИ) и 8. студентска конференција IAF-а.

XXIX Конгресу IAF-а присуствовало је и 6 космонаута. Од совјетских космонаута били су присутни Алексеј Леонов, Виталиј Севастијанов, Валериј Кубасо и Пјотр Климук. Такође су Конгресу присуствовали и Владимир Ремек из ЧССР и први пољски космонаут Mirosław Hermaszewski.

У организацији Савеза филателиста Србије, Конгресу је присуствовало и филателистичко друштво „КОСМОС“ из Земунa, које је поводом Конгреса, у сарадњи са ЗЈПТТ, издало неколико филателистичких целина поводом Конгреса. Издат је комплет коверата у три различите боје, са пригодном конгресном марком, печатом првог дана и амблемом филателистичког друштва „Космос“. Такође је издата и пригодна максимум-карта са мотивом површине Месеца и Коперниковим кратером. У ограниченом тиражу издат је спомен албум који садржи: максимум карту, разгледницу Дубровника комплет коверата друштва „Космос“, коверат првог дана ЗЈПТТ и коверат првог дана Филателистичког клуба из Дубровника. Сва издања на овом албуму франкирана су марком издатом поводом Конгреса, номиналне вредности 4,90 дин, и жигом првог дана — дана отварања Конгреса 2. 10. 1978. Постоји и мали број спомен албума са потписом једног или више космонаута, присутних на Конгресу.

Хранислав Михајловић

NOVE MARKE

EVROPA

ALBANIJA

10. juni: 100-god. Prizrenske lige (6 vr i blok)

10. juli: 35-god. armije (3 vr.)

AUSTRIJA

13. septembar: 850-god. grada Graca (1 vr.)

21. septembar: IX Međunarodni kongres industrije betona i betonskih proizvoda (1 vr.)

23. septembar: Svetsko prvenstvo u sportskom ribolovu (1 vr.)

BELGIJA

16. septembar: 150-god. škole u Gentu (1 vr.)

17. septembar: 75-god. radničkog univerziteta »Paul Paster« u Šarlerou (1 vr.)

25. septembar: Turizam (4 vr.)

14. oktobar: Omladinska filatelija (1 vr.)

BERLIN

12. oktobar: 100-god. rođenja slikara Karla Hofnera, reprodukcija (1 vr.)

12. oktobar: Šumsko cveće (4 vr.)

16. novembar: Božić 78 (1 blok)

BUGARSKA

27. juni: Cveće (6 vr.)
 1. juli: Svetsko prvenstvo u nogometu (blok)
 13. juli: 63. Kongres esperantista u Varni (1 vr.)

septembar: Svetska filat. izložba »Praga 78 — Philaserdika 79« (blok)

ČEHOSLOVAČKA

8. septembar: »Praga 78« Moderna arhitektura (4 vr.)

10. septembar: »Praga 78« Karlov most (blok)

DANSKA

7. septembar: Ribarstvo u Danskoj (4 vr.)
 12. oktobar: 50-god. Društva za borbu protiv raka (1 vr.)

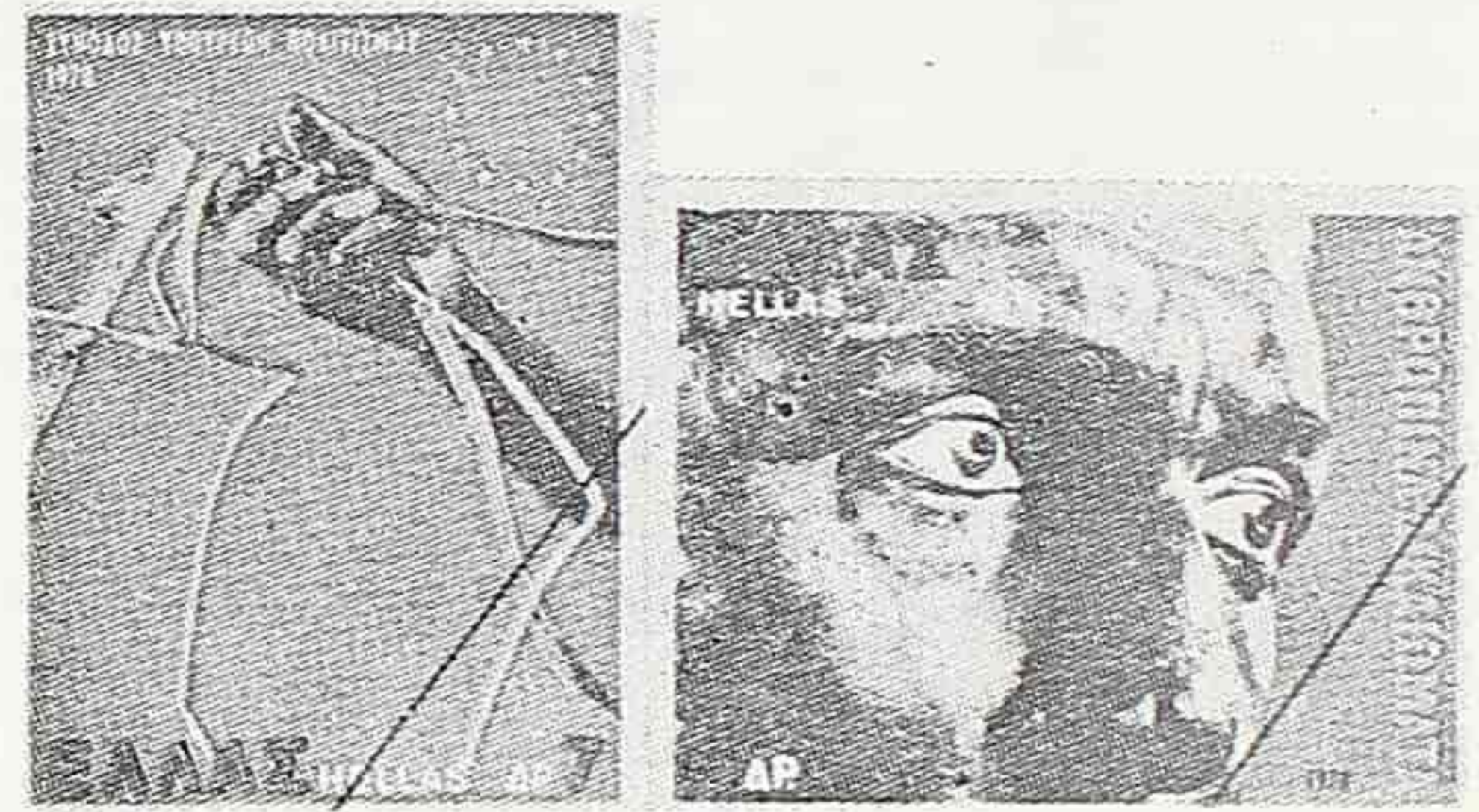
FINSKA

22. oktobar: Božić 78 (1 vr.)

GRČKA

21. septembar: 50-god. Rotary kluba u Grčkoj (1 vr.)
 21. septembar: 11. grčki konzilijum hirurga (1 vr.)
 21. septembar: 25-god. Evropske konvencije o pravu čoveka (1 vr.)
 21. septembar 200 god. rođenja pesnika Hugo Foskolosa (1 vr.)

21. septembar: 200 god. rođenja pesnikulture Evropske zajednice
 21. septembar: 75-god. prvog motorizovanog leta (1 vr.)

25. septembar: 150-god. grčke pošte (prvi grčki blok)

GRENLAND

5. oktobar: Narodna radinost (1 vr.)

HOLANDIJA

12. septembar: 150. god. Vojne akademije u Bredi (1 vr.)

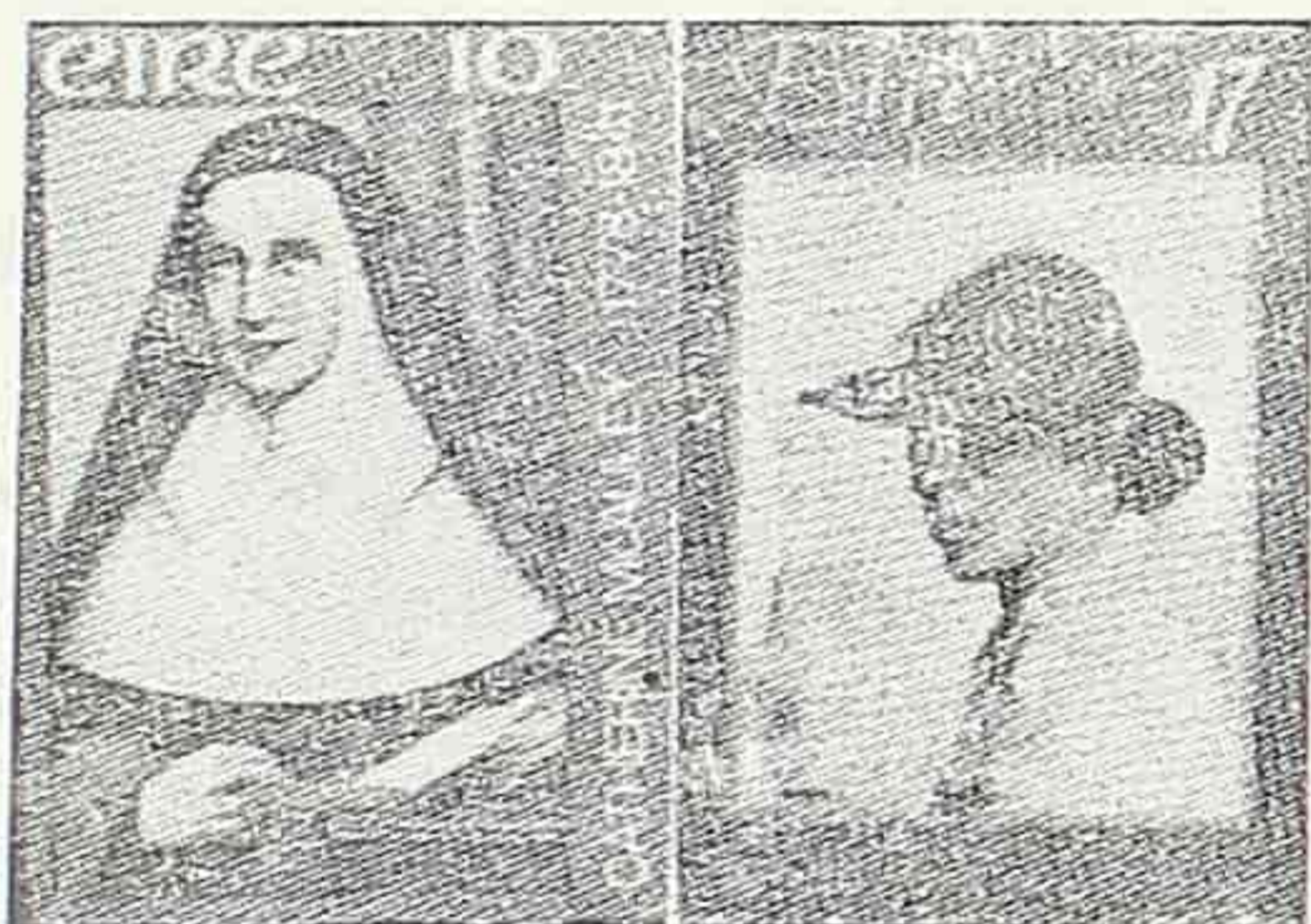
17. oktobar: Eduard Verkade u ulozi Hamleta (1 vr.)

IRSKA

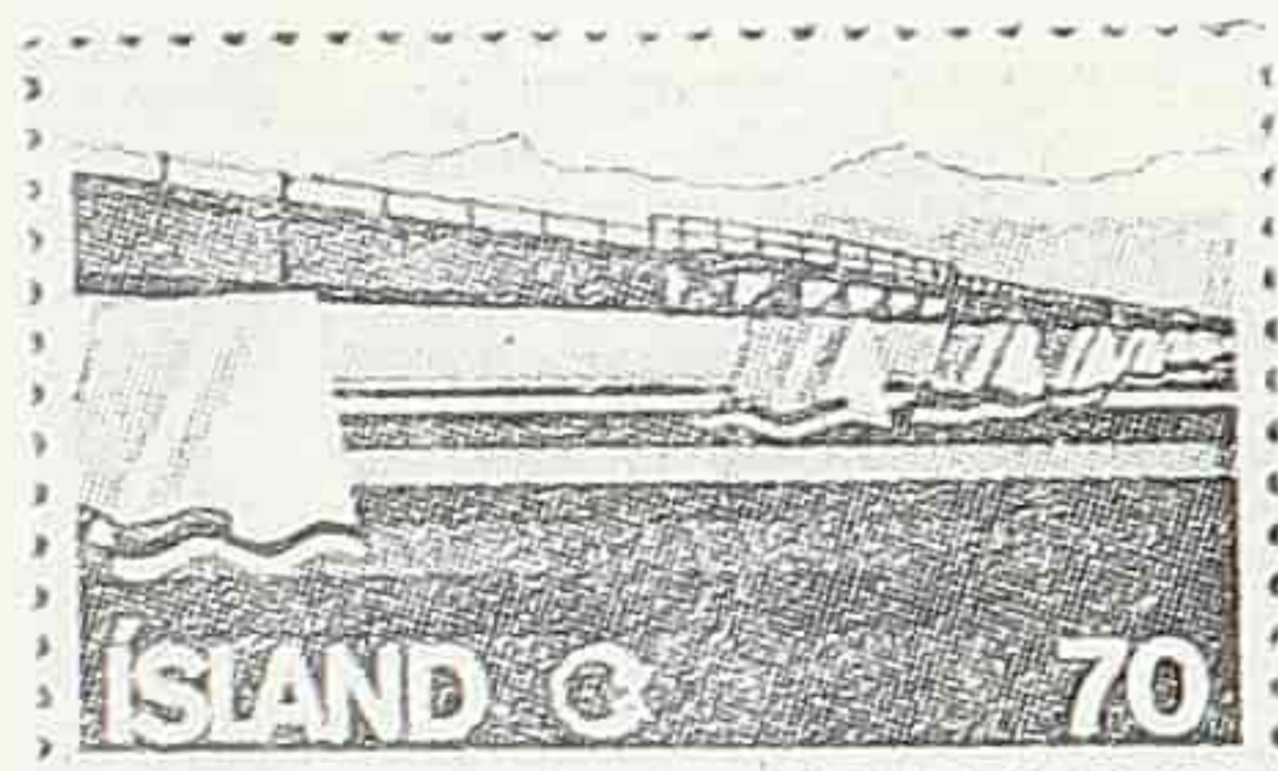
18. septembar: 200-god. rođenja Katari-ne Mc Aulei (1 vr.)

18. septembar: Savremena irska umet-nost (2 vr.)

ISLAND

17. avgust: Skejdara most (1 vr.)

ITALIJA

juli: Razvoj fotografije (1 vr.)

MAĐARSKA

juni: 20-god. časopisa »Socijalizam i mir« (1 vr.)

juli: »Praga 78« kosmos (tabačić 1 vr.)

avgust: 150-god. rođenja Žila Verna, kosmos (blok)

avgust: Međunarodna godina borbe protiv srčanih bolesti (1 vr.)

16. septembar: Dan marke, mozaik (4 vr. i blok)

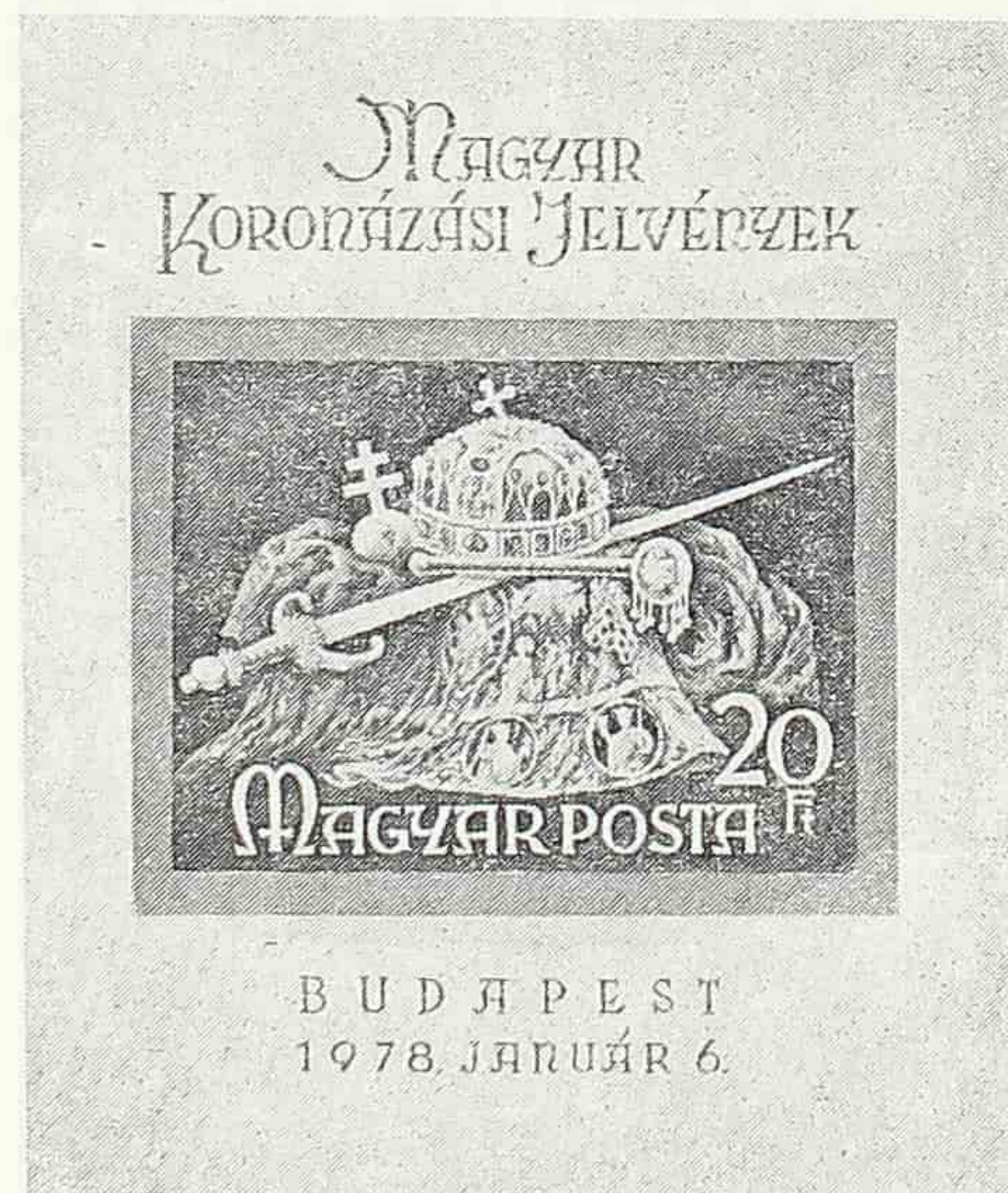

septembar: Automatsko razvrstavanje pošte (1 vr.)

septembar: Konferencija ministara pošta socijalističkih zemalja OSS (1 vr.)

oktobar: Vraćanje mađarskih krunid-benih simbola od strane SAD Mađar-skoj (blok)

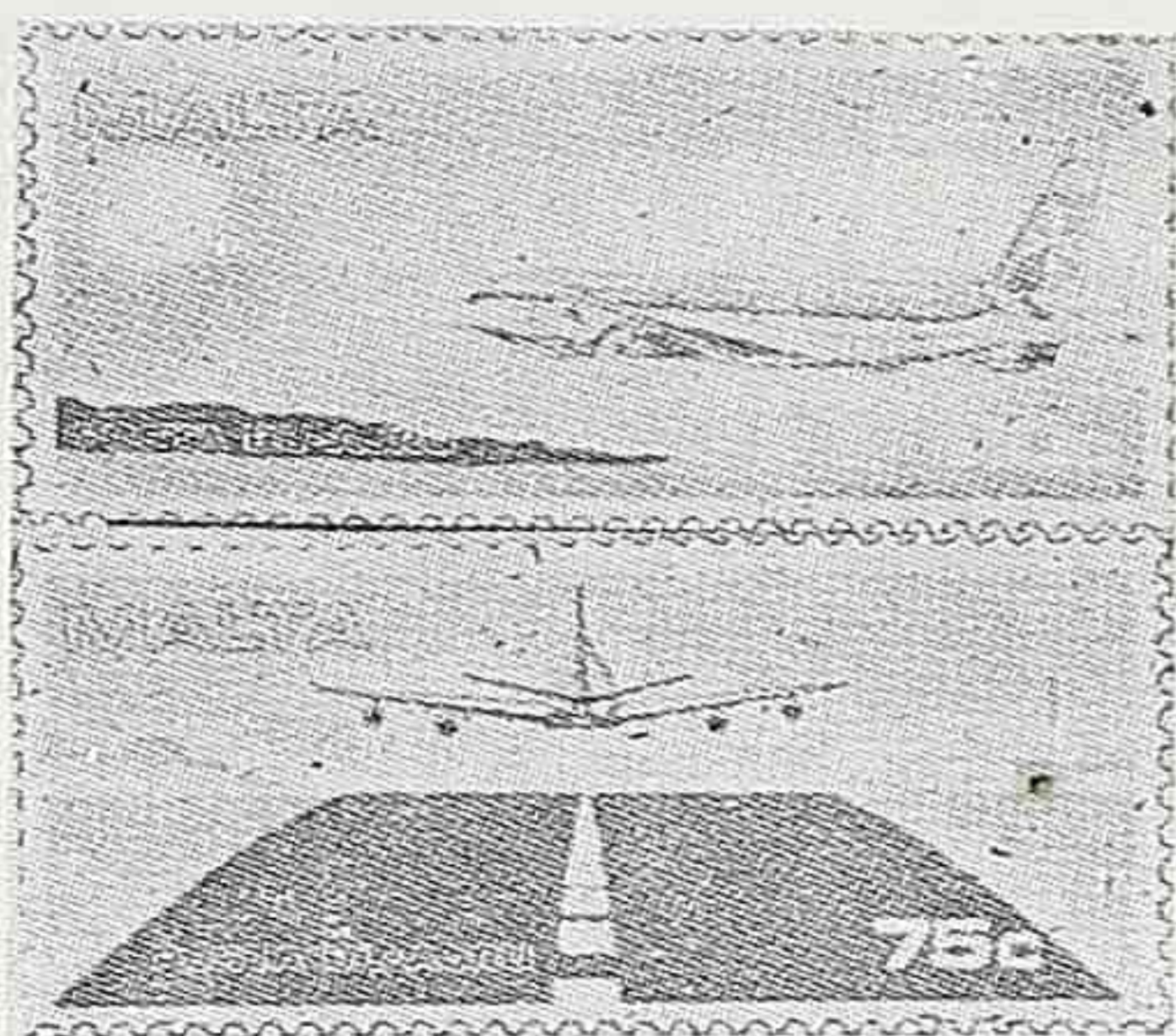

B U D A P E S T
1 9 7 8 J A N U Á R 6.

oktobar: 300-god. Seljačkog ustanka Tokolji (1 vr.)

MALTA

3. oktobar: Vazdušna pošta (6 vr.)

NEMAČKA DR

29. avgust: Lajpciški jesenji sajam (2 vr.)

4. septembar: Zajednički let u kosmos SSR—DDR (1 vr.)

5. septembar: Spomenik logor Matha-uzen (1 vr.)

19. septembar: 25-god. osnivanja »Borbenih grupa radničke klase« (2 vr.)

21. septembar: Interkosmos, zajednički let u kosmos SSSR—DDR (4 vr i blok)

26. septembar: Cirkuska umetnost (4 vr.)

3. oktobar: Međunarodna godina borbe protiv apartejda (1 vr.)

3. oktobar: Omladinska radna akcija »Družba-trasa« (1 vr.)

NEMAČKA SR

12. oktobar: »Dan marke 1978« (2 vr. štampano u paru)

12. oktobar: šumsko cveće (4 vr.)

16. novembar: »Božić 78« (1 blok)

NORVEŠKA

19. septembar: Filatelistička izložba »Norve x 80« (karnet 8 vr.)

POLJSKA

20. juli: 30-god. Saveza omladinskih organizacija (1 blok)

4. septembar: Poljski dramaturzi (6 vr.)

septembar: 50-god. Varšavskog zoološkog vrta (7 vr.)

PORTUGALIJA

24. juli: Sport za svakog (4 vr.)

15. juli: Magistralni gasovod (1 vr.)

15. juli: 400-god. rođenja Viljema Garveja (1 vr.)

24. juli: 150. god. rođenja Černiševskog (1 vr.)

9. avgust: 400-god. smrti Pedra Nunesa, matematičara (2 vr.)

RUMUNIJA

11. juni: 30-god. nacionalizacije industrije (1 vr.)

10. avgust: Razvoj avijacije (6 vr.)

16. avgust: 100-god. rođenja slikara Petrova-Vodkina, reprodukcije (5 vr. i blok)

29. avgust: »Praga 78« (1 vr.)

11. juni: Drvorez (6 vr.)

SSSR

28. juni: Interkosmos (3 vr.)

5. juli: Maršal Zaharov (1 vr.)

5. juli: 60-god. Komsomola (2 vr.)

10. juli: Životinjsko carstvo Antarktika (5 vr.)

VANEVROPA

ANTIGUA

avgust: Svetsko nogometno prvenstvo (3 vr.)

ASCENSION

4. septembar: Vulkani (5 vr.)

AUSTRALIJA

25. septembar: Nedelja marke (1 vr.)

18. oktobar: Konjske trke (4 vr.)

1. novembar: »Božić 1978« (3 vr.)

BELIZE

2. oktobar: »Božić 78« cveće (6 vr.)

BENIN

13. juli: Afričke igre u Alžiru (3 vr.)

30. juli: 10-god. smrti Martina Lutera Kinga (1 vr.)

26. avgust: Benin i njegove provincije (4 vr.)

BERMUDA

11. septembar: Stare geografske karte (5 vr.)

BOCVANA

6. novembar: »Božić 78« cveće (4 vr.)

DOMINIKANSKA REPUBLIKA

8. avgust: 75-god. prvog leta braće Rajt (4 vr.)

ETIOPIJA

25. avgust. Dan Namibije (5 vr.)

FIDŽI

14. avgust: Umetnost (4 vr.)

30. oktobar: Fidži festival (4 vr.)

FILIPINI

17. juli: Svetsko prvenstvo u šahu (2 vr.)

FORMOZA

16. avgust: Narodne nošnje (4 vr.)

20. septembar: Leptiri (4 vr.)

GRENADA

avgust: Svetsko nogometno prvenstvo (4 vr.)

GILBERTOVA OSTRVA

25. septembar: »Božić 78« cveće (4 vr. i blok)

HAITI

19. juni: 100-god. telefona (6 vr.)

INDONEZIJA

22. juli: Narodne igre (3 vr.)

18. avgust: Međunarodna godina borbe protiv aparthejda (1 vr.)

JAPAN

1. juli: Sumo slike (3 vr.)

25. juli: Zaštita prirode (1 vr.)

1. avgust: 50-god. gimnastike preko radija (1 vr.)

28. avgust: 100 god. Industrijsko-trgovачke komore (1 vr.)

KANADA

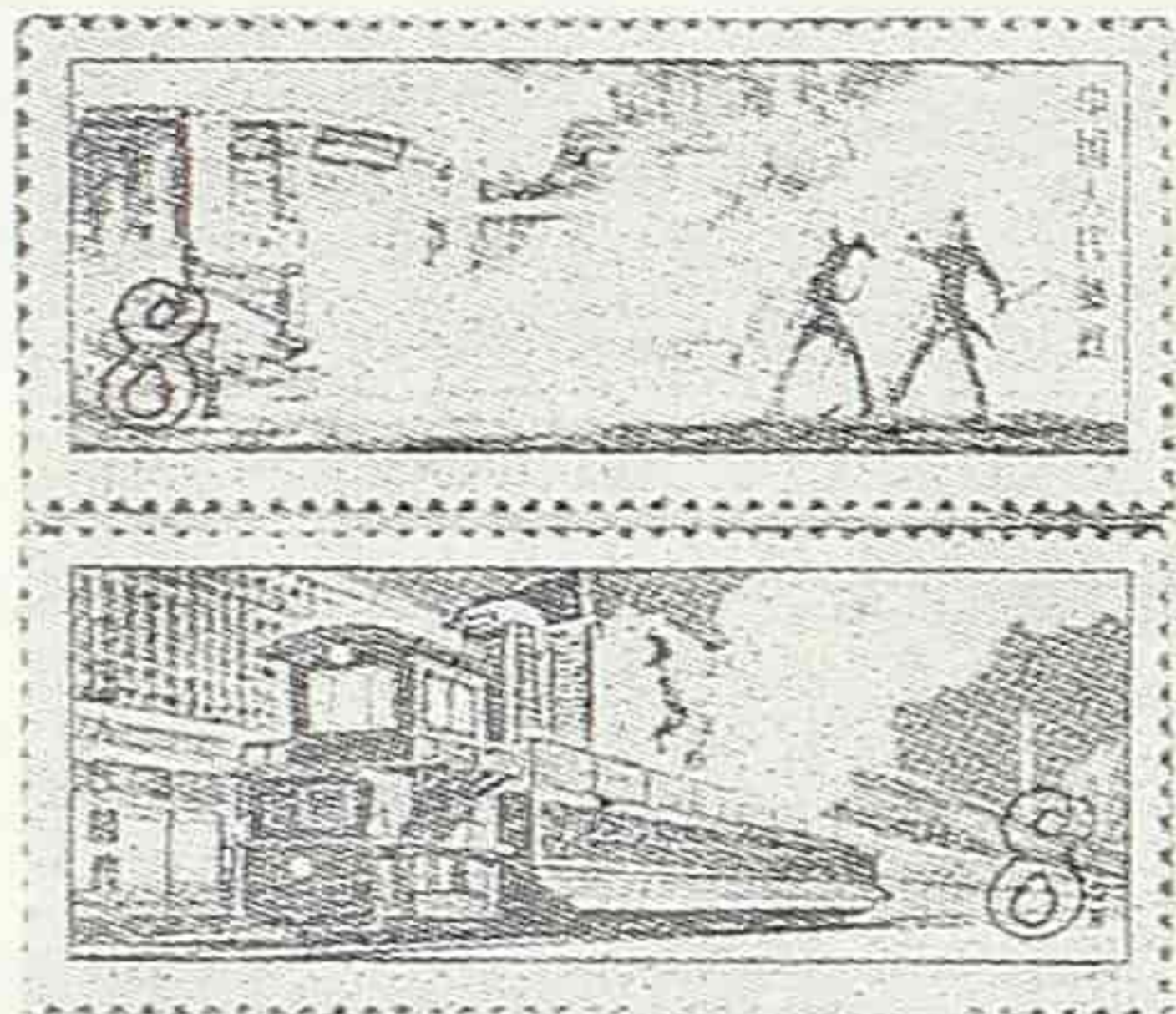
21. septembar: Spomen marka (1 vr.)

27. septembar: Indijanske skulpture (4 vr.)

KINA

30. juni: Napredak u stočarstvu (3 vr.)
22. juli: Čelična industrija (5 vr.)
1. avgust: Modernizacija Armije (3 vr.)

KOREJA SEVERNA

1. juli: Istorija svetskog nogometnog prvenstva (12 vr. i blok)

LIBIJA

10. avgust: Otvaranje međunarodnog aerodroma Tripolis (2 vr.)
17. avgust: Bratstvo Turske i Libije (3 vr.)
20. avgust: Međunarodna godina borbe protiv aparthejda (3 vr.)

MEKSIKO

15. juli: Izbor Mis Univerzum u Akapulku (3 vr.)
1. juli: 50. god. Panameričkog instituta za istoriju i geografiju (2 vr.)
19. avgust: Prvo svetsko prvenstvo u šahu za mlade (2 vr.)
25. avgust: Fauna (2 vr.)

MONGOLIJA

11. juli: 20-god. časopisa »Socijalizam i mir« (1 vr.)
28. juli: XI svetski festival omladine u Havani (1 vr.)
10. avgust: 20-god. Kooperacija Mongolije i Mađarske u oblasti štampe maraka, reprodukcije (3 vr., tabačić)

NIKARAGVA

20. avgust: 150. god. rođenja Žila Ver-
na (6 vr. i blok)

NORFOLK

29. avgust: Najsevernija tačka puta
Kapetana Kuka (2 vr.)

3. oktobar: »Božić 78« (3 vr.)

27. oktobar: 250. god. rođenja Kape-
tana Kuka (2 vr.)

S A D

26. avgust: Zaštita divljih životinja
(4 vr.)

23. septembar: 75. god. prvog leta bra-
će Rajt (2 vr.)

TRINIDAD I TOBAGO

7. novembar: Divlje životinje (4 vr.)

9. oktobar: Nacionalni park Arkanzas
(4 vr.)

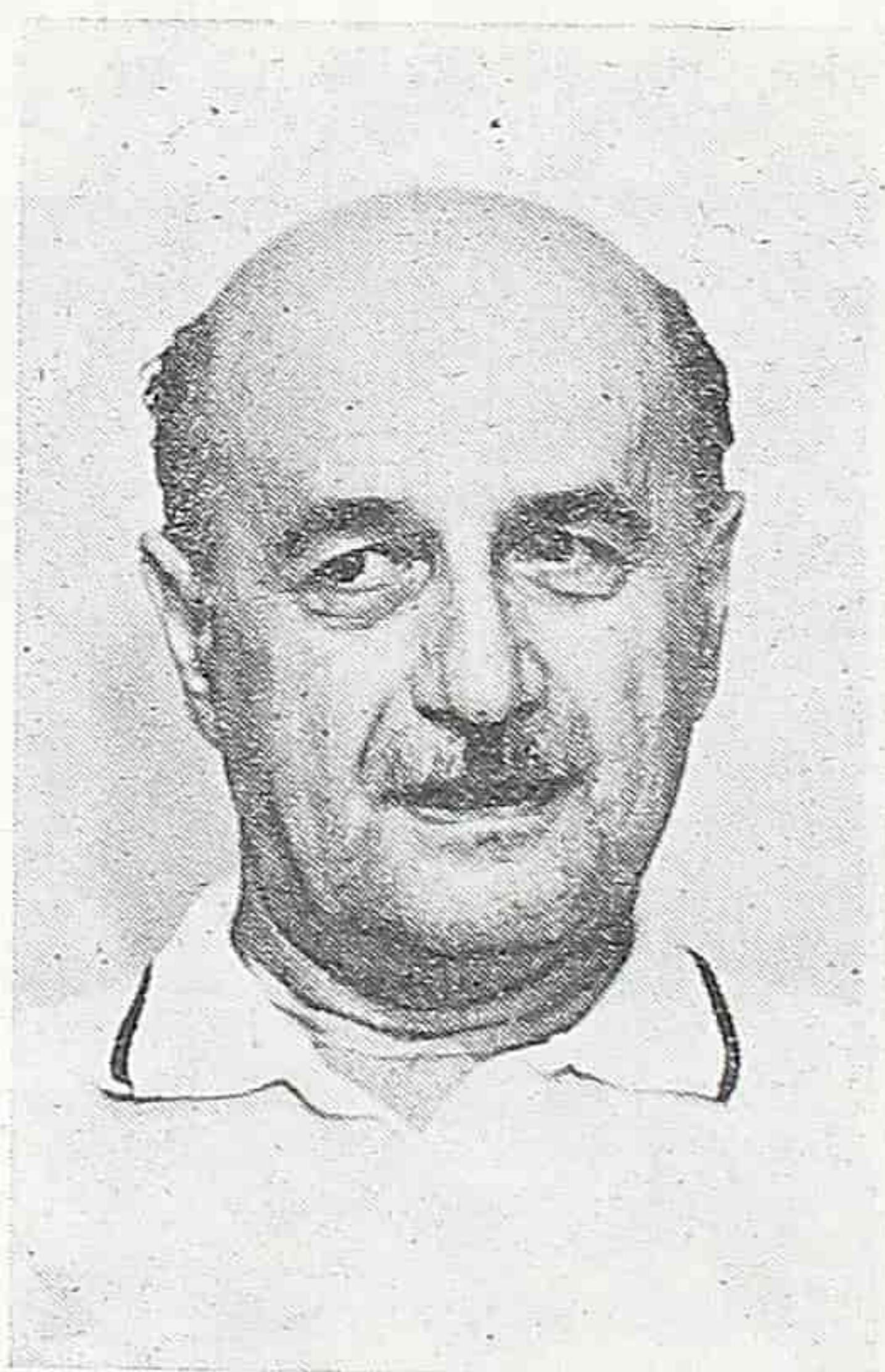
18. oktobar: »Božić 78« (2. vr.)

UJEDINJENE NACIJE

15. septembar: Generalno zasedanje
U. N. (4 vr.)

17. novembar: Tehnička saradnja ze-
malja u razvoju (3. vr.)

IN MEMORIAM

PREDRAG GOLIĆ

Filatelističko društvo »Sava« oba-
veštava sve svoje članove, kao i sve
filateliste Beograda i širom zemlje, da
je njihov dugogodišnji član i aktivi-
sta, drug Predrag — Dragan Golić,
preminuo 16. maja, 1978. godine.

Smrću druga Golića, filatelističko
društvo »Sava«, kao i Savez filatelista
Srbije, izgubili su dobrog i iskrenog
druga, dugogodišnjeg aktivistu i jed-
nog od retkih entuzijasta u oblasti
društvenog rada u filateliji.

Drug Golić se počeo baviti filateli-
jom još kao učenik kragujevačke gim-
nazije. Po dolasku u Beograd, nakon
rata, postaje član Filatelističkog dru-
štva »Sava« i sve svoje slobodno vre-
me posvećuje filateliji i aktivnostima
u Društvu, kao njegov sekretar.

Drug Golić je nosilac Zlatne značke, najvišeg priznanja Saveza
filatelista Srbije.

Ogroman broj filatelista iz Beograda i cele zemlje, pamtiće druga
Golića kao plemenitog čoveka i velikog prijatelja filatelije.

REDOVNI SASTANCI FILATELISTA

ODRŽAVAJU SE SVAKOG ČETVRTKA OD 16—20 ČASOVA I SVAKE NEDELJE OD 9—14 ČASOVA U PROSTORIJAMA HOTELA »METROPOL« U BEOGRADU, BULEVAR REVOLUCIJE 69.

NA OVIM SASTANCIMA STALNO SU DEŽURNI ČLANOVI BEOGRADSKIH DRUŠTAVA »VRAČAR«, »SAVA«, »BEOGRAD« I DRUGI, KOD KOJIH MOŽETE DOBITI SVA NAŠA NOVA IZDANJA MARAKA KAO I SVE OSTALE INFORMACIJE U VEZI FILATELIJE.

OVE SASTANKE POSETILO JE U TOKU 1977. GODINE PREKO 30.000 POSETILACA — FILATELISTA I MOGU SE SMATRATI NAJPOSEĆENIJIM SASTANCIMA FILATELISTA U OVOM DELU EVROPE.

U TOKU SASTANKA, VRLO LJUBAZNO OSOBLJE HOTELA »METROPOL« NASTOJI DA SE SVI POSETIOCI UGODNO OSEĆAJU.

DOVOLJNO JE DA POZOVETE TELEFON 620-333

Beograd, Sremska 6

**STALNO DEŽURNE JUGOSLOVENSKE
IZVOZNE I KREDITNE BANKE**

MALI OGLASI

Tražim korespodenta, interesuje me umetnost, kosmos, flora, fauna, nudim SSSR. Očnikov K. 603044, Gorki, pr. Geroev 41/173 SSSR.

Želim da se dopisujem sa jugoslovenskim filatelistima, nudim tematiku i FDC SSSR, tražim faunu i FDC Keseljman A. P., 266002 Rovno — 2 Žukovskoga 35, KV 25, SSSR.

Nudim SSSR od 1961 — 1978, tražim Jugoslaviju, Francusku, Italiju, Španiju, korespondencija ruski i francuski. KUTEPOV V. V. 305038 KURSK-38, 2 Rabočaj 13/30 KV. 10. SSSR.

Hteo bih se dopisivati sa jugoslovenskim filatelistima, tražim marke na teme: umetnost, fauna, mačke i pse, iz Arabije, Afrike, Južne Amerike, nudim marke SSSR, DDR, ČSSR, Mongolije, Koreje, Vijetnama. Evgeni Lenkin 400066 Volgograd — 66, a/ja 165 — SSSR.

Želim razmenu žigosanih maraka sa filatelistima iz Jugoslavije. Korespondencija na engleskom Samuel Baum, 29, Negba, P.O.B. 1316 Ramat-Gan, Israel.

Tražim partnera za razmenu noviteta iz Jugoslavije i evropskih zemalja. GUALBERTO LIMA CAMPOS, Box 5361, LUANDA, Angola.

Želim razmenu maraka, prigodnih koverata i celina, značaka i gramofonskih ploča sa skupljačima iz Jugoslavije. D. FILIPPOV, ul. Romanova 26—17, 630099 NOVOSIBIRSK, SSSR.

Kupujem poštanske žigove do 1914. godine sledećih crnogorskih mesta: Boan, Velimlje, Visoki Dečani, Vladimir, Goransko, Žabljak, Istok, Lješ, Muričani, Ostrog, Peć, Plav, Plavnica, Plevlje, Sveti Ivan Medovski, Sveti Nikola, Stari bar, Topolica, Tuzi, Šahovići.

Vojin Višacki, Kosovska 11
Beograd

**FILATELIJA NA KONGRESU ME-
DUNARODNE ASTRONAUTIČKE
FEDERACIJE U DUBROVNIKU
OD 2.—8. X 1978. GODINE:**

- Prigodan spomen album
- Komplet od 3 prigodne koverte
- Maksimum karta sa motivom površine Meseca
- Značke »Kosmos« u seriji od 3 komada.

Zainteresovani se mogu obratiti na adresu: Filatelističko društvo »Kosmos«, 11080 Zemun, Štrosmajerova br. 3.

